

Kiegészítés

A Közép-Magyarországi Régió Innovációs Stratégiájához és Akciótervéhez

Készült:

a Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács Regionális Innovációs Albizottságának 7/2005 (VII. 19) RIAB sz. határozata alapján. A kiegészítő anyag a 2004. júliusában elkészült Regionális Innovációs Stratégiával együtt egységes dokumentumnak tekintendő.

Készítették: Polgárné Májer Ildikó
Hantos Zoltán Károly
Somogyi Miklós
Garab Kinga
Szilbereky Judit
Lukovich Tamás
Gordos Tamás
Tegzesné Pej Zsófia

CHIC Kht.
CHIC Kht.
CHIC Kht.
INNOSTRAT NIÜK Alapítvány
INNOSTRAT NIÜK Alapítvány
Pro Régió Ügynökség
Pro Régió Ügynökség
Pro Régió Ügynökség

Opponensek: Havass Miklós
Nyiri Lajos

SZÁMALK Rt.
ZINNIA Group

2005. szeptember

Tartalom

I Bevezetés.....	3
I.1 Az aktualizálás szükségessége.....	3
I.2 A RIS elkészítésének körülményei.....	4
II A régió innovációs helyzetének alakulása a statisztikai adatok tükrében.....	7
III Új elemek az innováció regionális ösztönzési rendszerében.....	12
III.1 Európai Unióhoz való csatlakozás hatásai	12
III.2 Hazai változások az innováció területén.....	14
III.2.1 Jogszabályi környezet.....	14
III.2.2 K+F és innováció kormányzati irányítási rendszere.....	15
III.2.3 K+F és innováció finanszírozási rendszere.....	16
III.3 Régiós vonatkozások	18
III.3.1 A regionális politika.....	18
III.3.2 A kutatás-fejlesztési és innovációs pályázatok, eredmények	18
III.4 Összegzés.....	22
IV A RIS végrehajtásának helyzetelemzése.....	24
IV.1 A RIS hatása, helyzete.....	24
IV.2 A pilot projektek helyzete.....	25
V Következtetések, javaslatok.....	27
V.1 Következtetések.....	27
V.2 Az intézkedések szintjén javasolt változtatások.....	29
V.2.1 Kiegészítések.....	29
V.2.2 Módosítások.....	33
VI Kitekintés.....	34
VII Felhasznált irodalom.....	36

I Bevezetés

I.1 Az aktualizálás szükségessége

Az EU kritériumoknak és módszertannak megfelelő Regionális Innovációs Stratégia célja a kis- és középvállalkozások versenyképességének, innovativitásának növelése.

A Közép-Magyarországi Régió Innovációs Stratégiája és Akcióterve (RIS) hároméves munka eredményeként, 2004. nyarára készült el.

A Stratégiát a Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács (KMRFT) Innovációs Albizottsága (RIAB) 2005. július 19-én vitatta meg. A RIAB úgy döntött, hogy a beterjesztett dokumentumhoz aktualizáló kiegészítést kell készíteni, és ezzel az anyaggal együtt kell azt elfogadásra beterjeszteni a Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács elé.

Jelen kiegészítés célja az, hogy feltárja a Stratégia elfogadása óta (2004. július) eltelt időszak legfontosabb változásait és tendenciáit, amelyek a Stratégia megvalósulására hatással lehetnek, és ennek tükrében kiegészítő javaslatokat fogalmazzon meg a RIS-hez. A RIS mellékleteként elkészülő aktualizáló anyag alapján a vezetői összefoglaló is kiegészítésre, kibővítésre kerül.

A munkát a Pro Régió Ügynökség koordinálta, emellett a CHIC Közép-magyarországi Innovációs Központ Kht. és az INNOSTART Nemzeti Üzleti és Innovációs Központ Alapítvány vett részt a munkában, valamint az INNOREG Konzorcium a Közép-Magyarországi Regionális Innovációs Ügynökségért tagjainak is lehetősége volt írásos javaslatok készítésére.

Jelen dokumentum szerkezete a következő logikai sort követi:

I. fejezet: A RIS kidolgozása körülményeinek, módszerének összefoglalása.

Bemutatását azért tartjuk szükségesnek, mert a Stratégia aktualizálása szükségességéről folytatott viták során néhány olyan elvárás is megfogalmazódott a RIS-sel szemben, amely nem volt, s az Európai Unióban elfogadott módszertan szerint nem is lehet célja, feladata egy regionális innovációs stratégiának.

II. fejezet: A RIS aktualizálását befolyásoló, annak elkészítése óta jelentkező változások számba vétele (EU csatlakozásnak köszönhető változások, hazai változások, kiemelve azok régiós vonatkozásait).

III. fejezet: A RIS végrehajtásának áttekintése, a RIS-ben javasolt pilot projektek megvalósulásának helyzete.

IV. fejezet: A stratégia elkészítésekor vizsgált 2001. évi adatok és a jelenleg rendelkezésre álló, 2003-as adatsorok összevetése.

V. fejezet: A fentiek alapján a RIS prioritás- és intézkedésrendszerének áttekintése, javaslat-tétel a szükséges módosításokra.

VI. fejezet: A 2007-2013 évi időszakra vonatkozó, az elkövetkező két évben kidolgozandó új Regionális Innovációs Stratégiát befolyásoló jelenleg ismert tényezők áttekintése.

I.2 A RIS elkészítésének körülményei

A Közép-magyarországi és a Közép-dunántúli régió az Európai Unió (EU) 5. Kutatás-fejlesztési keretprogramja támogatásával közös Regionális Innovációs Stratégia (RIS) kidolgozását kezdte el 2002. januárjában, „Ikerrégiók Innovációs Stratégiája – Innovációs Tengely” címmel. A Stratégia elkészítésében olasz és német partnerek (Umbria, Brandenburg régiók) működtek közre.

A Közép-Magyarországi Régió Innovációs Stratégiája és Akcióterve 2004. nyarára készült el. A dokumentumot a projekt Irányító Bizottsága a 2004. július 9-i ülésén fogadta el. Az Irányító Bizottságnak a két régió elnökei, az érintett minisztériumok, kamarák, és a vállalkozók képviselői is tagjai voltak.

Az „innováció” definiálása a projekt végrehajtás első szakaszának egyik kulcskérdését jelentette. Az Irányító Bizottság az **OECD definícióját** fogadta el megkülönböztetve, de nem mereven elhatárolva az innovációt a kutatás-fejlesztéstől és a vállalkozásfejlesztéstől.

„Az innováció egy ötlet átalakulása vagy a piacon bevezetett új, illetve korszerűsített termék, vagy az iparban és kereskedelemben felhasznált új, illetve továbbfejlesztett művelet, vagy valamely társadalmi szolgáltatás újfajta megközelítése”¹.

Az EU kritériumoknak és módszertannak megfelelő Regionális Innovációs Stratégia kidolgozásának célja a kis- és középvállalkozások versenyképességének, innovativitásának növelése. A Stratégia kísérletet tesz a vállalkozások igényeinek és a számukra innovációs és egyéb szolgáltatásokat nyújtó kínálati oldali szervezetek szolgáltatásainak összehangolására.

Az elvégzendő feladatok körét alapvetően az Európai Bizottság Vállalkozásfejlesztési Főigazgatósága által megadott RIS módszertan határozta meg.

Az uniós RITTS/RIS² módszertan a stratégia-készítés három szakaszát határozta meg:

1. Konszenzusépítés, és projekt szervezetrendszerének kialakítása (2002. január – december)

Megalakult a RIS – Innovációs Tengely projekt szervezetrendszere: az Irányító Bizottság és a Projekt Menedzsment Csoport (PMCS), illetve a Tanácsadó Testület. Az indítókonferencia mellett régióként konszenzusépítő workshopokat tartottunk, különböző fórumokon tartott előadások segítségével mutattuk be a régió szereplőinek a projektet.

A metodika az uniós RIS/RITTS módszertant követte, kiegészítve a külföldi partnerek tapasztalataival, illetve a regionális specifikumokkal. A részletes keresleti és kínálati felmérési illetve a stratégia-készítési módszertanokat a projekt Irányító Bizottsága 2002. decemberében fogadta el.

2. Helyzetfeltárás elkészítése, stratégia megalapozása (2003. január – december)

¹ A magyar innovációs rendszer főbb összefüggései, OMFB, Budapest, 1999

² RIS/RITTS: Regionális Innovációs Stratégia / Regionális Innovációs és Technológia-transzfer Stratégia készítés módszertana a kapcsolódó pályázati kiírás alapján.

A projekt e szakaszában került sor a keresleti és kínálati oldali felmérések elvégzésére. Az elvégzendő feladatok körét alapvetően az Európai Bizottság Vállalkozásfejlesztési Főigazgatósága által megadott elvárások határozták meg. A helyzetfeltárás alapját kérdőíves felmérések jelentették, amelyeket személyes interjúk egészítettek ki. Az innováció kínálati oldali szereplői esetében a felmért minta reprezentatív, míg a keresleti oldal vonatkozásában egy a célcsoportot jól leképező mintának tekinthető (lásd részletesen a függelékben).

A helyzetelemzés elkészítéséhez a PMCS elvégezte a meglévő elemzések és statisztikai adatok másodelemzését is. Mind a kínálati, mind a keresleti oldali helyzetfeltárás 2003. novemberére készült el.

3. Stratégiaalkotás (2004. január – augusztus)

A stratégia-készítés alapja a támogatást biztosító EU Vállalkozásfejlesztési Főigazgatóság kiforrott RIS/RITTS módszertana volt, ezt ötvözte a Projekt Menedzsment Csoport a Strukturális Alapok programozási módszertanával³.

A helyzetfeltárás legfontosabb megállapításait egy SWOT⁴ elemzés táblázatosan összegezte és tette összehasonlíthatóvá. A megállapításokat szakértői műhelytalálkozók segítségével pontosította a PMCS. A SWOT elemzés során feltárt problémák közötti összefüggést a problémafa tette áttekinthetővé. Az egyes problémák megoldása érdekében kell a célokat megfogalmazni, így mintegy a problémafa „átfordításával” létre jött egy logikus célfa.

A munkába a PMCS-on és a szakértői cégeken (CHIC, Innostart, Terra Studio Kft.) kívül a Tanácsadó Testület, és az Irányító Bizottság tagjai is be lettek vonva. A három fókuszcsoportos megbeszélésen a stratégia vázlatát (SWOT, a problémafa és a célfa elemei, illetve az intézkedések vázlata) a keresleti és kínálati oldali szervezetek képviselőivel, illetve a Régió fontosabb fejlesztési szereplőivel vitattuk meg. A megbeszélések résztvevői választották ki, hogy a javasolt 5-6 pilot projekt közül melyek kerüljenek bele a RIS-be.

A Régió innovációra elsősorban nem önmagában a kutatás-fejlesztés erősítése miatt van szüksége. A Régió versenyképes iparra/szolgáltatásra, munkahelyekre, bővülő pénzügyi lehetőségekre van szüksége. Ez természetesen csak úgy jöhet létre, ha ezek az iparágak képesek saját folyamatos megújítására. A folyamatos megújuláshoz az innováció vezet, és különösen a vállalati innováció.

A Régió gazdálkodó egységei három kategóriára oszthatók⁵:

- a) **Globális nagyvállalatok**, rendszerint multinacionális cégek. E vállalatok új tudás létrehozására irányuló innovációs tevékenysége elsősorban nem Magyarországon történik. Ugyanakkor az elmúlt évtizedben egyre erőteljesebben helyezi ki e vállalatok kategória K+F feladatainak egy részét külső intézményekben. Magyarország elemi érdeke, hogy **minél több ilyen vállalat telepedjen le, illetve maradjon itt**, amihez elsősorban infrastruktúrára („hard” tényezők: telek, közlekedés, hírközlés, bankrendszer, stb.), illetve ún. „soft” tényezőkre (jó egészségügyi szolgáltatásokra, jó iskolarendszerre, megfelelő számú szakemberre, kulturális-, szórakozási-, vásárlási lehetőségekre, kellemes környezetre stb.) van szükség. Ugyanakkor törekedni kell arra, hogy a letelepedett/letelepedő multinacionális cégek minél nagyobb mértékben folytassanak itt K+F és innovációs tevékenységet, és minél erőteljesebben és mélyebben illeszkedjenek a magyar nemzeti innovációs rendszerbe. Ehhez attraktív régióvezetésre, bizonyos kedvezményekre, az önkormányzati munka szervezetté-

³ Vademecum: Plans and programming documents for the Structural Funds 2000-2006

⁴ SWOT: Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats - Erősségek, Gyengeségek, Lehetőségek és Veszélyek.

⁵ Havass Miklós: **Vélemény** a „Kiegészítés a Közép-Magyarországi Régió Innovációs Stratégiájához és Akciótervéhez” c. tanulmányhoz, 2005.09.22.

átláthatóvá tételére, a szomszéd országokkal való problémamentes együttműködésre van szükség. E feladatok nem témái az Innovációs Stratégiának.

- b) **Kicsi és kezdő vállalatok.** Ezek rendszerint magyar vállalatok, rendszerint tőke és kockázatviselő képesség nélkül, ám sok esetben jó ötletekkel. Bár az ilyen méretű vállalkozások innovációs kapacitása általában rendkívül szerény, lehetnek közöttük olyanok, amelyek innovatív ötletre épülnek fel, illetve olyanok, amelyekben megvan az a hajlandóság, hogy megfelelő növekedés után ilyenné váljanak. Egy régióknak minden eszközzel segítenie kell e vállalatok létesülését. Kockázati tőke⁶, egyszerűsített adminisztráció, olcsó telephely, adókedvezmények, esetleg (egy ideig) piac biztosítása látszanak megfelelő eszközöknek. Az ilyen cégeknél merül fel a hivatalos kutatási intézményekkel kialakított kapcsolatok erősítése, ill. innovációs rásegítő intézmények tevékenysége. Az Innovációs Stratégia elsősorban e vállalkozások támogatására koncentrálna.
- c) **Piacra rendelkező közép vállalatok** (sok esetben magyar tulajdonnal). E vállalatok között vannak azok, amelyek siker esetén regionális nagyvállalattá nőhetnek ki magukat. Ezek azok a vállalatok, amelyek a verseny következtében folyamatos innoválásra kényszerülnek. E vállalatok léte az innovációs politikák kulcs eleme, számukra kell könnyűvé tenni a fejlődést. Az innovációval kapcsolatos szervezési, fejlesztési problémákat e vállalatok már képesek lekezelni, azokban nincs segítségre szükségük. E potenciális vállalatok áttekintése kiemelkedő fontossággal bír, a közeljövőben elkészítendő tanulmányok egyik fontos témája kell legyen e vállalkozások feltérképezése, majd az igényeknek megfelelő támogatási formák meghatározása.

A **kis- és közép vállalkozások kiemelt kezelését** tőkeszegénységükkel, alacsony innovativitásukkal szemben meglévő jelentős fejlődési és innovációs potenciáljuk indokolta. A RIS fókuszába ezért a kis- és közép vállalatok kerültek, amelyek többféle eszközzel történő támogatása a felméréseink alapján is indokolt. A Régióban működő nagyvállalatok tőkeereje és piaci pozíciója lényegesen kedvezőbb helyzetet biztosít számukra innovációs tevékenységük menedzselése terén.

A Stratégia céljára és fókuszára vonatkozó PMCS javaslatot a projekt Irányító Bizottsága támogatta, ahogy a kapcsolódó módszertani anyagokat és stratégiai munkarészeket is elfogadta.

⁶ Itt kell megjegyeznünk, hogy az uniós támogatási rendszernek formái közül a kockázati tőkealapok létrehozása a harmadik fél támogatásával segíti a vállalkozásokat (másik két támogatási forma: direkt projektfinanszírozás, pályázatok). Bár hazánkban léteznek ilyen kezdeményezések, az Unió csak akkor ad 50%-os támogatást ezekhez a projektekhez, amennyiben nem csak állami, hanem magántőke is bevonásra kerül. Egy ilyen társaság létrehozása kiemelkedően fontos lenne.

II A régió innovációs helyzetének alakulása a statisztikai adatok tükrében

A RIS készítésekor a 2001-2002-es évi adatok voltak elérhetőek. Jelen dokumentum készítésekor a 2003-as adatok állnak teljes körűen rendelkezésre. Az egy-két év alatt bekövetkezett változások, a megfigyelhető tendenciák – bár nem jelentősek, és csak kevés esetben szignifikánsak –, mégis támpontot adhatnak, hogy a másfél éve befejezett **RIS megállapításai mennyire helytállóak**. Ennek az összehasonlításnak tehát nem célja (adatok hiányában) új megállapítások, tendenciák meghatározása.

Sajnos továbbra sem állnak rendelkezésre innovációs adatok, az elérhető mutatók pedig nem elégségesek ahhoz, hogy az ország, és ezen belül is a régiók innovációs helyzetét és potenciálját maradéktalanul fel lehessen mérni. Jellemző, hogy arra van adat, hogy a tudományok doktorainak száma hogyan nőtt, azonban ez kevéssé jelent stratégiai iránymutatást a jövőre nézve. Ezzel szemben a vállalkozások innovációs tevékenységéről a KSH nem gyűjt adatokat. A RIS megalkotásakor elvégzett széleskörű felmérések felülvizsgálata pedig jelen dokumentum elkészítése során – figyelembe véve a rendelkezésre álló idő rövidségét – nem volt lehetséges.

Demográfiai mutatók (1. táblázat)

A természetes szaporodást jelző mutató országos szinten a 2001-es évhez képest jelentősen, 0,6-tal tovább csökkent, melynek értelmében a két év alatt 58.111-gyel fogyatkozott az ország lakossága. A közép-magyarországi mutatók népességnövekedést jeleznek. A pozitív eredményt a Budapest népességszökkenését kompenzáló, sőt meghaladó pest megyei népességnövekedés okozza.

Az 1000 lakosra jutó vándorlási különbözet szerint a Régióba 2003-ban a bevándorlás jelentősebb mértékű volt, mint 2001-ben, ami a fővárosba és agglomerációjába irányuló folyamatos munkaerő-beáramlásnak köszönhető. Budapest vándorlási különbözete negatív, ami arra enged következtetni, hogy a szuburbanizálódás továbbra is folyamatos, és Pest megyében egyre több ember kíván letelepedni.

Ezek a pozitív folyamatok megalapozhatják a Régió további fejlődését is, bár természetesen ennek még sok más tényezője is van.

A felsőfokú intézmények főbb adatai (2. táblázat)

Érdekes tendencia, hogy míg a felsőoktatási intézmények száma növekedett, addig az oktatók száma 3%-kal csökkent a Régióban. Bár ezzel párhuzamosan a hallgatók létszáma is csökkent, csak alig fele ekkora mértékben. Ez részben igazolhatja azt a véleményt, miszerint az oktatás színvonala folyamatosan romlik. Érdekesség, hogy a Régióon belül Budapesten nőtt a hallgatói létszám, míg Pest megyében csökkent, olyan nagymértékben, hogy a fővárosban történt növekedés sem volt képes ezt kompenzálni.

Ezek a folyamatok nem kedveznek a képzett, megfelelő képességekkel és innovációs hajlammal rendelkező fiatal réteg megerősödésének, akik a Régió fejlődésének zálogai.

Kutató-fejlesztő helyek adatai (3. táblázat)

A K+F helyek számában nem történt szignifikáns változás, a Régióban 14-gyel nőtt ezen intézmények száma. Mint az más adatokból kitűnik, itt is jól megfigyelhető Budapest és Pest megye eltérő funkciója. Míg a fővárosban nőtt a K+F helyek és a kutató-fejlesztőként

foglalkoztatottak száma, addig Pest megyében ezek a számok csökkentek. A növekedés ellenére az összes dolgozó tényleges létszámában csökkenés figyelhető meg, amely vagy az ésszerűbb gazdálkodás következménye, vagy a finanszírozási keret hiányából fakadó létszámleépítésé.

A tudomány doktora címmel foglalkoztatottak, valamint a PhD-vel rendelkezők száma a régióban nem mutat jelentősebb változást, mindkettő csekély mértékben nőtt.

A kutatói létszám csekély mértékű növekedése, illetve az a tény, hogy e tekintetben koncentráció figyelhető meg a Régióban, szükségessé teszi a beavatkozást, különösen azért, mert a Régió meg kívánja tartani vezető szerepét e tekintetben. Azonban az állami kutató-fejlesztő helyek támogatása helyett fontosabbnak tartjuk a vállalati kutatóhelyek létrejöttének ösztönzését. Sokkal egyszerűbb, hatékonyabb és gyorsabb lehet így az innovációs folyamat. A vállalkozások versenyképességének (innovációknak köszönhető) növekedése pedig egy önerősítő folyamattá válhat, amely hozzásegítheti a vállalkozásokat, hogy növekedjenek. A fejlődésnek köszönhetően folytathatják innovációs tevékenységüket, sőt növelhetik is ennek mértékét, így biztosítva fennmaradásukat, térnyerésüket, versenyképességüket.

A kutatóhelyek számának alakulása régióként (4. táblázat és 1. ábra)

A táblázatban jól látható, hogy nemcsak a Közép-magyarországi, hanem majdnem az összes régióban nőtt a kutatóhelyek száma. A legdinamikusabb változás az Észak-alföldi régiónál figyelhető meg, ahol a kutatóhelyek száma 35-tel növekedett; ezt követi Közép-magyarország, illetve Észak-magyarország, melyek a két év során 33, illetve 26 kutatóhellyel gyarapodtak. Ugyanakkor a növekedés intenzitását tekintve a Közép-magyarországi régió 2,7%-kal a növekedést mutató régiók közt az utolsó, míg a sort az Észak-magyarországi régió vezeti 22%-kal, ezt követi az Észak-alföldi régió 14%-kal.

Az előző pontban közölt megállapítások további igazolást nyernek ezen adatok fényében, külön kiemelendő azonban, hogy mivel a Közép-magyarországi régió meg kívánja tartani vezető szerepét a K+F, illetve az innováció területén, érdemes növelnie a fejlődésének intenzitását.

A K+F területén foglalkoztatottak számának alakulása régióként (5. táblázat)

A K+F területén foglalkoztatottak számát illetően, a 2001-2003 közti változást figyelembe véve az első két helyen Közép-magyarország és Észak-alföld áll; 2003-ban 942, illetve 386 fővel foglalkoztattak több dolgozót ezekben a régiókban, mint a 2001. év során. Az egyetlen régió, amelyben 104 fővel csökkent a foglalkoztatottak száma, Dél-alföld, mely jelenség köthető a kutatóhelyek számának csökkenéséhez, a két év során ugyanis öt K+F hely szűnt meg az említett régióban.

A tudomány doktora címmel rendelkezők arányának alakulása a K+F területén foglalkoztatottak között régióként (6. táblázat)

Bár az előbb említett Dél-dunántúli régióban csökkent a foglalkoztatottak száma, arányában itt található a legtöbb a tudomány doktora címmel rendelkező dolgozó; a létszámcsökkentéseknek köszönhetően 2,6-tal nőtt ez az arány. Közép-magyarország ebben a statisztikában is előkelő helyet foglal el, a régiók közt harmadik helyen áll 6%-os arányával.

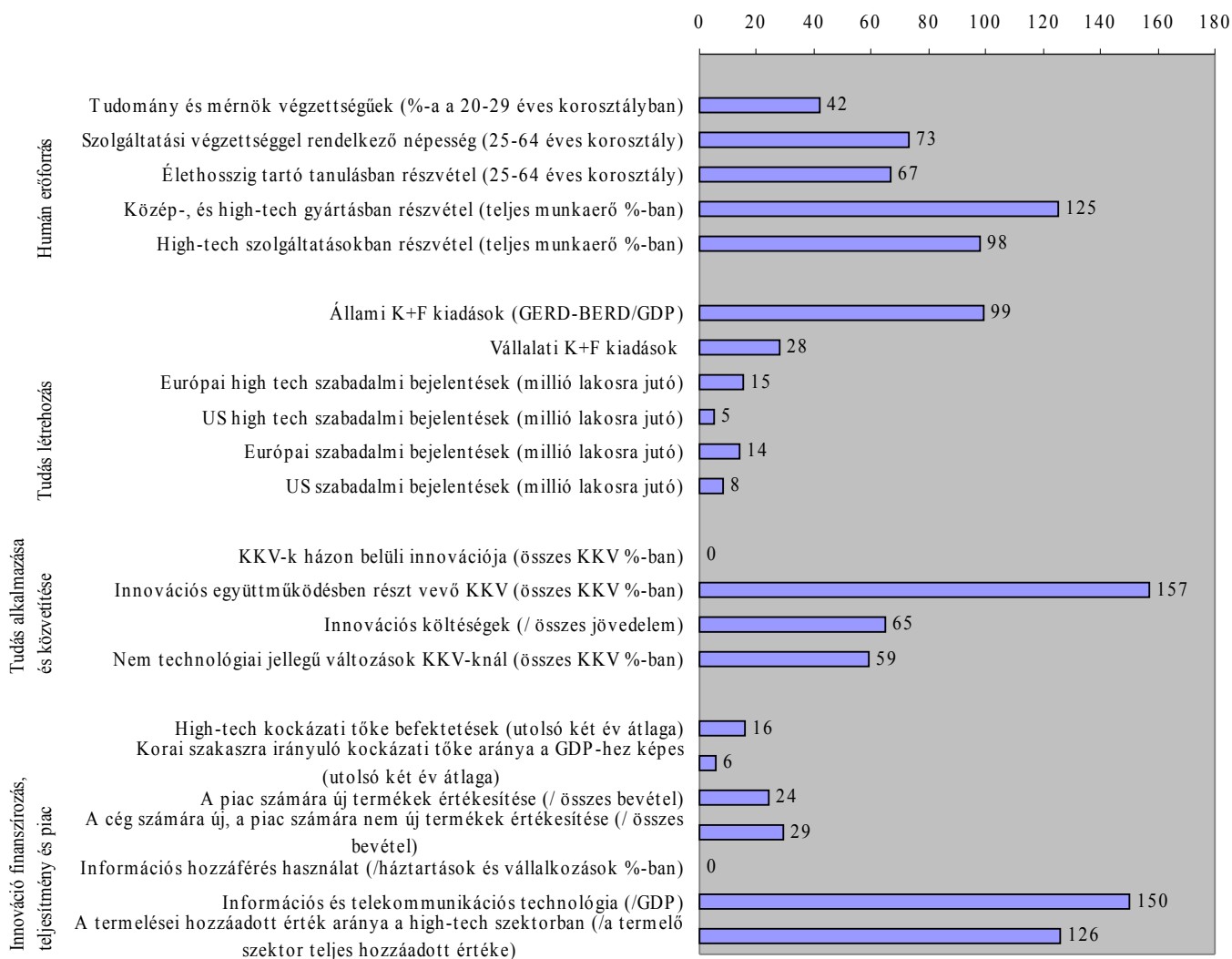
Vállalkozások adatainak alakulása (7. és 8. táblázat)

A működő egyéni vállalkozások száma a 2002. évről a 2003. évre 1440-nel (1,6%) csökkent a Közép-magyarországi régióban (ld. 7. táblázatot). A kereskedelem, javítás területén a legszembetűnőbb a változás: nemcsak regionális szinten csökkent a szolgáltatók száma (jelen esetben 11,3%-kal), de országosan is. Hasonló negatív változást tapasztalhatunk az ipar területén is (-8,7%), ahol több mint ezer egyéni vállalkozás szűnt meg országos szinten. Regionális szinten kismértékű csökkenés tapasztalható még az idegenforgalom és a szállítás, raktározás, távközlés területein. Általános tendencia, hogy az országos szinten történt változások iránya, és nagyságrendileg aránya is megegyezik a Közép-magyarországi régió adataival. Az idegenforgalmat és a mezőgazdaságot illetően Budapesten csökkent, Pest megyében nőtt az ilyen irányú egyéni vállalkozások száma.

A működő vállalkozások száma országos tekintetben az egy év alatt 31,3%-kal, a Közép-magyarországi régióban csupán 3%-kal nőtt (ld. 8. táblázatot). Az egyéni vállalkozásoktól eltekintve a többi gazdasági formában mind országos, mind régiós szinten növekedés vagy stagnálás tapasztalható. A legdinamikusabb változás a régióban a Kft-k számában található, mely egy év alatt 7181-gyel (8,4%) gyarapodott. Hasonló szignifikáns növekedés látható a betéti társaságok számának alakulásában, mely 5,5%-kal, 4822-vel nőtt az említett év során. A feltüntetett többi gazdasági formákban (részvénytársaság, szövetkezet, egyéb jogi és nem jogi személyiségű vállalkozás), szintén növekedés tapasztalhattunk, bár a változás nem volt jelentősnek mondható.

Fontos kiemelni, hogy a vállalkozások létrejöttének, fennmaradásának elősegítése beszállítói és technológiai inkubátorok létrehozásával, innovációs szolgáltatások biztosításával, kedvező finanszírozási lehetőségekkel, termékfejlesztési projektek megvalósításának támogatásával, spin-off és technológia intenzív vállalkozások létrejöttének közvetlen támogatásával a Régió alapvető érdeke. Az akadémiai kutatások vállalatok általi hasznosítása érdekében alapvető fontosságú a két (akadémiai és gazdasági) szféra közti kapcsolatok megerősítése. Mindezek által a Régió megtarthatja, sőt fokozhatja versenyképességét (melynek az innováció az egyik sarokköve), így teremtve meg a folyamatos fejlődés alapjait.

A fejezet elején közölt tények okán hasznosnak tartjuk az adatok kiegészítését néhány újabb, az innováció helyzetére vonatkozó elemmel. A European Innovation Scoreboard – az évente elkészített, az innovációs teljesítményre vonatkozó mutatókat tartalmazó felmérés – több fejlesztési területre is rámutat. Szabadalmi bejelentések területén jelentősen az EU átlag alatt teljesítünk.

1. ábra: Magyarország innovációs teljesítménye az EU25-höz viszonyítva (EU25=100), 2004

Forrás: European Innovation Scoreboard, Hungary 2004

A szabadalmi és használati minta bejelentések száma az elmúlt 1-2 évben kis mértékű visszaesést mutat. A innovatív vállalkozások nemzetközi piacra lépéséhez sok esetben elengedhetetlen termékük vagy szolgáltatásuk megfelelő szellemi tulajdonjogi védelme. Ezért fontos a szabadalmi és egyéb bejelentések elősegítése, támogatása.

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Szabadalom							
Országos bejelentések	695	739	825	931	858	763	749
KMR	406	463	463	514	476	464	471
Országos %-a	58%	63%	56%	55%	55%	61%	63%
Használati minta							
Országos bejelentések	291	300	331	304	330	303	279
KMR	160	186	208	188	176	156	158
Országos %-a	55%	62%	63%	62%	53%	51%	57%

1. táblázat: Szabadalmi és használati minta bejelentések számának változása

Forrás: Magyar Szabadalmi Hivatal

A Scoreboard alapján szintén alacsony az innovációs teljesítményünk high-tech és korai szakaszra irányuló kockázati tőke befektetések területén. A kezdő, kis- és középvállalkozások tőkéhez juttatását segítheti magán és/ vagy állami magvető tőkealapok létrehozása.

A finanszírozás, szabadalmi bejelentések alacsony szintje szinte előrevetíti a piacokon új termékkel megjelenő cégek alacsony arányát is. Ugyancsak jelentősen elmarad az EU átlagtól a csak az adott vállalkozás számára új termékeket, szolgáltatásokat előállító vállalkozások aránya. Ezért a vállalkozások innovatív termékeinek fejlesztését, a termékekkel új piacokon való megjelenését elő kell segíteni.

III Új elemek az innováció regionális ösztönzési rendszerében

III.1 Európai Unióhoz való csatlakozás hatásai

Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozásának pozitív hatása elsősorban nem rövidtávon érzékelhető, hanem fokozatosan, évek alatt bontakozik ki. Az egységes belső piac átláthatóan szabályozza a gazdasági szereplők mozgásterét, megsokszorozza a gazdasági növekedés esélyeit és lehetőségeit. A gazdasági növekedés pedig munkahelyeket hoz létre, megteremti az életszínvonal-növelés lehetőségét.

Magyarország nemzeti jövedelmének több mint fele a külgazdaságból származik, a kereskedelmi partnerek között pedig az EU részaránya meghatározó, ami nagymértékű gazdasági összefonódást eredményez. A csatlakozással az EU tagállamaiba irányuló export megnövekedett, 2004-ben aktív külkereskedelmi mérlegünk volt az EU24-gyel (2004-ben 0,66 milliárd euró volt: ezen belül a régi tagállamokkal szemben 1,26 milliárd euró; az új tagállamokkal szemben negatív, -0,6 milliárd euró az egyenleg). Az újonnan csatlakozott tagállamokkal szemben növekedett legnagyobb mértékben a kivitelünk. (Az új tagállamok felé a kivitel 30%-kal, a behozatal pedig 20%-kal nőtt, részesedésük a magyar áruexportból pedig 7,5%-ról 8,7%-ra nőtt.) A külkereskedelmi termékforgalom áruszerkezetét az ipari termékek túlsúlya, azon belül is a gépipar (híradástechnikai eszközök, villamos gépek és műszerek, energiafejlesztő gépek és berendezések, közúti járművek, irodai és gépi adatfeldolgozó berendezések) dominanciája jellemzi. A magas tudást igénylő, high-tech iparágak piaca is biztatóan alakult. (A feldolgozott termékek a teljes export 27,5%-át adják: ebből a gyógyszeripari és vegyipari export (teljes export 2%, illetve 5,4%-a), illetve a fémipar (4,8%) részesedése kiemelkedő.)⁷

Az európai integráció egyik lényeges vetülete az elmaradott, kevésbé fejlett területek, régiók felzárkóztatásának elősegítése. Az uniós versenykritériumok – az egységes Európai kutatási-fejlesztési térstratégia – a decentralizált technológiai és kutatásfejlesztésen nyugvó, tudás alapú gazdaság építését tűzik ki célul. A csatlakozást követően az ország egész területe az 1. célkitűzés alá került, azonban a 2007-2013-as tervezési időszakban a Közép-magyarországi régió már a 2. célkitűzés alá fog tartozni.

Magyarországnak az Európai Unióhoz (EU) történő csatlakozása az eddigieknél lényegesen kedvezőbb pozíciót eredményez az EU forrásaihoz történő hozzáférés tekintetében.

Már a csatlakozás előtt is lehetőség nyílt az EU közösségi programjai közül többek között az EU 6. Kutatás-fejlesztési keretprogram pályázataiban való részvételre. A EU 6. K+F keretprogram célja – 17,5 milliárd euró keretösszeggel – az európai kutatás és technológiai fejlesztés segítése, európai kutatási központok létrehozása, az európai kutatási térség kialakítása.

⁷ Áttekintés a magyar külkereskedelem fő jellemzőiről és aktuális folyamatairól, felülvizsgált 2004. évi és 2005. első félévi adatok alapján, Gazdasági és Közlekedési Minisztérium, Közgazdasági Főosztály

A csatlakozással elérhetővé vált számos egyébuniós támogatási forrás is, mindenképp a **Strukturális Alapok és a Kohéziós Alap**, amelyek az európai gazdasági, társadalmi kohézió erősítésének és a regionális különbségek csökkentésének legfontosabb közösségi eszközei.

A források igénybevételéhez a csatlakozó államoknak a 2000-2006-os tervezési időszak időarányos részére (2004-2006) Nemzeti Fejlesztési Tervet (NFT) kellett készíteniük, amely kötelező közösségi előírások alapján egységes rendszerbe foglalva tartalmazza a nemzeti fejlesztési célokat, a célok megvalósításának eszközeül szolgáló intézkedéseket, valamint a megvalósítás intézményi és pénzügyi feltételrendszerét.

A 2004-2006 közötti időszakra vonatkozó célokat, stratégiát és a fő támogatási prioritásokat öt operatív program valósítja meg, ezek egyike a **Gazdasági Versenyképesség Operatív Program (GVOP)**. A GVOP egyik fő intézkedési csomagja a „**Kutatás-fejlesztés, innováció**” (K+F+I) prioritás, amely 2004-2006 között 98,7 millió euró EU társfinanszírozással gazdálkodhat. A RIS aktualizálása szempontjából egyik legfontosabb „kutatás-fejlesztés, innováció” prioritás intézkedései magukban foglalják a Központi Műszaki Fejlesztési Alapprogramok (KMÜFA) korábbi pályázatainak jelentős részét.

Ez a korszerű, piacképes termékek, eljárások és szolgáltatások létrejöttét eredményező alkalmazott kutatásokat és technológiai fejlesztéseket, valamint a közfinanszírozású kutatóhelyek kutatási infrastruktúrájának és a vállalati kutatási infrastruktúra fejlesztését támogatja a következő táblázatban összefoglalt, párhuzamosan futó pályázatokon keresztül.

Pályázat	Pályázat költségvetése 2004-2006	Regisztrált projektek		Támogatott projektek		Támogatási összeg/ pályázati költségvetés
		pályamű	támogatási igény	pályamű	támogatási igény	
	Mrd Ft	db	Mrd Ft	db	Mrd Ft	%
AKF ⁸	15,3	546	30,5	274	15,3	100
KKK ⁹	4,6	22	6,4	14	4,5	100
TST ¹⁰	3,1	99	2,1	45	0,9	30
INFRA ¹¹	3,1	13	0,7	8	0,6	18
KKV ¹²	1,6	45	0,9	24	0,5	33
KMA ¹³	6,9	420	11,9	244	6,8	100
Összesen	34,5	1 145	52,5	609	28,6	83

2. táblázat: A GVOP „Kutatás-fejlesztés, innováció” prioritásának pályázatai, 2004

Forrás: Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal (NKTH)

Az eddigiekben a GVOP K+F+I pályázatain összesen 609 pályamű 28,6 Mrd Ft támogatást nyert el, ezzel a hároméves programra előirányzott teljes összeg 83%-a került lekötésre. Ebből a Közép-magyarországi régió 342 pályázata 15,4 Mrd Ft támogatást kapott, vagyis a teljes összeg 54%-át. 2005-ben további, a vállalkozások innovációs tevékenységét, új vállalkozások létrejöttét, valamint a vállalati kutatási infrastruktúra támogatását elősegítő programok kerültek kiírásra. (A GVOP „Kutatás-fejlesztés, innováció” prioritása pályázatainak részletes leírása megtalálható a függelékben.)

⁸ Alkalmazott kutatás-fejlesztés pályázat

⁹ A felsőoktatás és a vállalatok közötti kooperatív kutatást és technológiatranszfert segítő partnerkapcsolatok és hálózatok kiépítésének támogatása

¹⁰ Induló technológia- és tudás-intenzív mikro- és kisvállalkozások és ún. spin-off vállalkozások innovációs feladatainak támogatása

¹¹ Új kutatói munkahelyek létrehozásához kötődő vállalati kutatási infrastruktúra fejlesztése

¹² Vállalati innováció támogatása

¹³ Közfinanszírozású kutatóhelyek kutatási infrastruktúrájának fejlesztése

Az uniós politikák és törekvések trendjei, az utóbbi évben bekövetkezett változások elsősorban a következő tervezési időszakokra lesznek kihatással, ezek (pl.: **innováció szerepének felértékelődése a gazdasági versenyképesség javítása érdekében**) szintén a függelékben kerültek kifejtésre.

III.2 Hazai változások az innováció területén

Az elmúlt két évben számos törvényhozási és kormányzati intézkedés született, amely a regionális fejlesztés és az innováció erőterét befolyásolja. Ezek egyrészt a **jogszabályi környezetre**, másrészt a témakör **kormányzati irányítási rendszerére**, harmadrészt pedig a tevékenység **közfinanszírozására** hatnak.

III.2.1 Jogszabályi környezet

A Kutatási és Technológiai Innovációs Alap

A 2003. évi XC. törvény 2004. január 1-jén létrehozta a **Kutatási és Technológiai Innovációs Alapot** (a továbbiakban: Alap).

Az Alap rendeltetése a magyar gazdaság technológiai innovációjának ösztönzése a hazai és külföldi kutatási eredmények gazdasági hasznosításának előmozdítása, az innováció infrastruktúrájának és szolgáltató tevékenységeinek fejlesztése. Forrásait a központi költségvetés és a **vállalkozások által kötelezően befizetett innovációs járulék** szolgáltatja. Az innovációs járulékfizetési kötelezettség alól a mikrovállalkozások mentesülnek. Az Alap kezelését és felhasználását a 133/2004 (IV.29.) Korm. rendelet szabályozza.

Az Innovációs Alapba 2004-ben a vállalati befizetések elérték a 15,96 milliárd forintot (ez 5 mrd forinttal haladta meg az előzetesen előirányzott mértéket), a költségvetési forrás pedig 12,2 milliárd forint volt. 2004-ben 22,4 milliárd Ft kifizetésére került sor az Alapból¹⁴.

Az Alapról szóló törvény előírásai szerint **az Alap forrásainak 25%-át regionális innovációs célokra kell felhasználni**, a regionális fejlesztési tanácsok javaslatai alapján. Mivel ezeket a javaslatokat a regionális innovációs stratégiák alapján kell elkészíteni, ez a forrás nagymértékben hozzájárulhat a RIS céljainak megvalósításához. 2005-ben a Régió 1,12 mrd Ft-ot fordíthat pályázati úton a regionális célok megvalósítására.

2004. évi CXXXIV. törvény a kutatás-fejlesztésről és a technológiai innovációról

Az Országgyűlés 2004. december 20-i ülésén elfogadta a **kutatás-fejlesztésről és a technológiai innovációról szóló 2004. évi CXXXIV. törvényt**, amely e terület első átfogó hazai jogszabálya.

A törvény célja, hogy a kutatás-fejlesztés és a technológiai innováció révén segítse a magyar gazdaság fenntartható fejlődését, a vállalkozások versenyképességének növekedését és a régiókban található kutatás-fejlesztési és innovációs lehetőségek hatékony kihasználását.

¹⁴ Jelentés az NKTH 2004. évi tevékenységéről, valamint a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap felhasználásáról

Az állam a versenyképes termékek létrehozása érdekében támogatást nyújt a hasznosításra irányuló kutatás-fejlesztéshez, a technológiai innovációt elősegítő szolgáltatásokhoz, valamint a kutatási eredmények hasznosítására létrejött teljesen új (ún. spin-off) vállalkozások alapításához.

A törvény egyik legfontosabb intézkedése, hogy enyhíti a költségvetési kutatóhelyek vállalkozás-alapításának korlátait, megteremti a kutatómunkában résztvevők közvetlen érdekeltségét azzal, hogy leegyszerűsíti a közalkalmazotti státuszban dolgozó kutatók hasznosító (spin-off) vállalkozások munkájában való részvételét annak érdekében, hogy a kutatási eredmények közvetlenül hasznosuljanak.

Az Innovációs Törvény alapján a magyar kormány középtávú tudomány-, technológia-, és innovációs stratégiájának megvalósítását a Nemzeti Kutatási és Technológia Hivatal koordinálja.

Adókedvezmények a kutatás-fejlesztési tevékenység végzése során

A vállalkozások adózás előtti eredményét csökkenti az alapkutatás, az alkalmazott kutatás és a kísérleti fejlesztés adóévben felmerült közvetlen költsége, csökkentve az e tevékenységhez kapott támogatás, juttatás bevételként elszámolt összegével, és az egyéni vállalkozótól igénybevett K+F szolgáltatás összegével. 2005. január 1-től módosult szabály szerint a KKV-nak minősülő adózó a használati- és formatervezési mintaoltalom magyarországi megszerzésének és fenntartásának az adóévben elszámolt költségével is csökkentheti az adózás előtti eredményét, ha az nem minősül az alapkutatás, az alkalmazott kutatás, vagy a kísérleti fejlesztés közvetlen költségének.

Az adóévben elszámolt alapkutatás, alkalmazott kutatás, a kísérleti fejlesztés közvetlen költsége felsőoktatási intézmény valamint az MTA által alapított kutatóintézet esetében az elszámolt költség háromszorosa, legfeljebb 50 millió Ft kedvezmény lehet.

Az adózó az adóévben az alapkutatás, az alkalmazott kutatás vagy a kísérleti fejlesztés közvetlen költségei között, továbbá a szoftverfejlesztő alkalmazására tekintettel elszámolt bérköltség 10%-nak megfelelő adókedvezményt vehet igénybe maximum az adóévet követő három évben egyenlő részletekben.

III.2.2 K+F és innováció kormányzati irányítási rendszere

A Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal (NKTH) 2004. január 1-jével az OM Kutatás-fejlesztési Helyettes Államtitkársága bázisán jött létre, hatáskörét a 216/2003. (XII. 11.) Korm. rendelet szabályozza. Az NKTH elnöke rendelkezik az Innovációs Alap felhasználásáról, ez irányú tevékenységét azonban az Alapról szóló törvény által létrehozott Kutatási és Technológiai Innovációs Tanács ellenőrzése mellett gyakorolja. A pályázatok és szerződések menedzselésére az NKTH elnökének felügyelete mellett a kormány létrehozta a Kutatás-fejlesztési Pályázati és Kutatáshasznosítási Irodát (továbbiakban: KPI). A KPI nem csak az Innovációs Alap által finanszírozott pályázatokat kezeli, de a Nemzeti Fejlesztési Terven belül a Gazdasági Versenyképesség Operatív Program egyik közreműködő szervezeteként működteti a „kutatás-fejlesztés, innováció” prioritás pályázatait is.

2004. áprilisában az NKTH elkészítette **regionális innovációs stratégiai** dokumentumát „A regionális innovációs rendszer kialakítása” címmel. Ezen stratégiai dokumentumot a Kutatási és Technológiai Innovációs Tanács, valamint az Országos Területfejlesztési Tanács is megtárgyalta és egyetértett vele. A stratégia alapján 2004-ben elkezdődött a regionális

innováció szervezeti rendszerének létrehozása. Az NKTH minden régióban kezdeményezte egy-egy **Regionális Innovációs Ügynökség** megalakítását azzal a céllal, hogy ösztönözze és segítse a régió innovációs szereplőinek együttműködését.

Az NKTH kialakította a programrendszerét, mely segíti stratégiai céljai megvalósítását. A programok részletes leírása megtalálható a függelékben.

III.2.3 K+F és innováció finanszírozási rendszere

A GDP K+F-re fordított aránya 2004-ben csökkent a 2003. évi 0,95%-ról 0,88%-ra. A kutatásra fejlesztésre költött összeg ugyan 175 milliárd Ft-ról 179 milliárd Ft-ra nőtt, azonban a növekedés üteme jelentősen elmaradt a GDP növekedési ütemétől.

A kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenység pályázati úton elnyerhető forrásainak meghatározó részét adják az EU Strukturális Alapok által finanszírozott GVOP innovációt támogató programjai, valamint az Innovációs Alap terhére beindított pályázatok. (Megjegyzés: a teljes állami K+F ráfordítás jelentős része nem verseny-szerűen, azaz pályázati úton kerül felhasználásra, hanem közvetlenül az állami intézmények – egyetemi, akadémiai és minisztériumi kutatóhelyek stb. – fenntartását, üzemeltetését szolgálják.)

Forrás	Millió Ft	megoszlás %
KTI Alap	31 852	36,3
GVOP (összesen)	28 742	32,7
ebből magyar költségvetési rész	7 512	26,1
ebből EU Strukturális Alap társfinanszírozás	21 230	73,9
KTI Alap + GVOP összesen	60 594	69,0
Pályázók saját forrása	27 257	31,0
Összesen	87 851	100,0

3. táblázat: A 2004-ben szerződött K+F pályázatok kötelezettség-vállalásai

Forrás: Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal

A K+F és innováció finanszírozás forrásszerkezete az EU csatlakozással megváltozott. Az Innovációs Alap keretében rendelkezésre álló összegek jelentős részét a vállalati befizetések adják. A pályázatok nyomán a kutatás-fejlesztés és innovációs tevékenységre aktivált köz és magán források összege mintegy 88 milliárd forintot tettek ki 2004-ben.

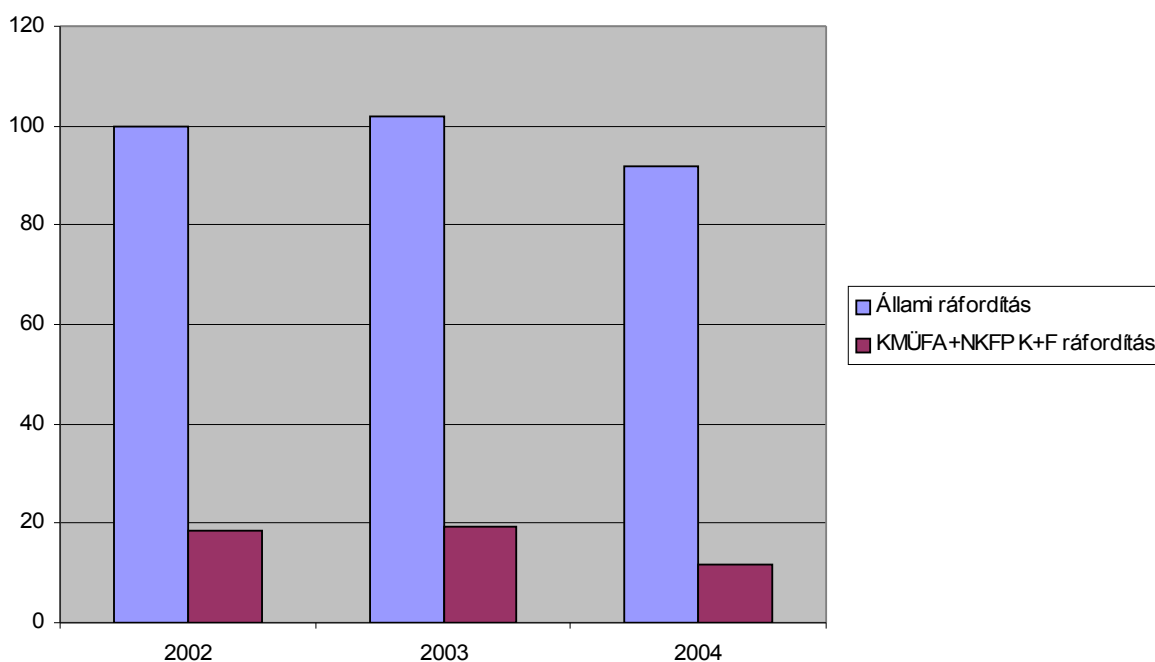
A kutatás és technológiai innováció ösztönzésére az Alapon kívül is állnak nemzeti források rendelkezésre. A tárcák által nyújtott kutatás-fejlesztési és innovációs pályázatok azonban többnyire a tárcák stratégiájának megalapozását szolgálják. A Magyar Tudományos Akadémia 2004. év során mintegy 20,5 Mrd Ft költségvetési támogatást kapott. Az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok (OTKA) valamennyi tudományág kutatásait támogatják. 2004-ben 6,5 Mrd Ft támogatási keret állt rendelkezésére az MTA költségvetésén belül.

Szaktárca	2004-es K+F támogatások (millió Ft)
Egészségügyi Minisztérium	300
Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium	1615
Gazdasági és Közlekedési Minisztérium	1412 (562 M Ft + 3,4 M euró)
Informatikai és Hírközlési Minisztérium	827
Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium	219
Magyar Tudományos Akadémia	20500
Összesen	24873

4. táblázat: Szaktárcaik által nyújtott K+F támogatások mértéke, 2004

Forrás: Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal

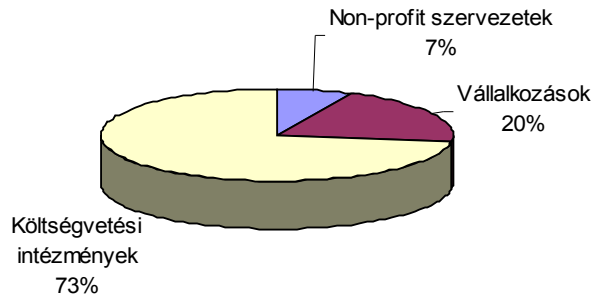
Az NKTH 2001-ben 13,3 Mrd, 2002-ben 18,5 Mrd, 2003-ban 19,3 Mrd forintot használt fel K+F pályázatokra. Ahogy az ábra is mutatja, az állami K+F ráfordítások 2004-ben csökkentek, csakúgy, mint a Központi Műszaki Fejlesztési Alapprogramok (KMÜFA) és Nemzeti Kutatási és Fejlesztési Programok (NKFP) kifizetések. Ennek egyik oka lehet, hogy a pályázatok jelentős része az év második felében került meghirdetésre, így kifizetésre 2004-ben az új pályázatok esetében ritkán sor. Emiatt az új pályázatokkal kapcsolatos K+F és innovációs ráfordítások hatásai a következő években jelentkeznek.

2. ábra: Állami és Központi Műszaki Fejlesztési Alapprogramok (KMÜFA) + Nemzeti Kutatási és Fejlesztési Programok (NKFP) K+F ráfordítások alakulása

Forrás: KSH

A támogatások döntő hányada (73%) továbbra is a költségvetési intézmények felé irányul. Közvetlenül a vállalatok részére történt pályázati kifizetések aránya 20% volt. Az NKTH célja, hogy a vállalatok részesedése 2005-ben elérje a 40%-ot.

3. ábra: Az NKTH 2004. évi K+F kifizetéseinek megoszlása gazdálkodási forma szerint

Forrás: Nemzeti Kutatási és Fejlesztési Hivatal

III.3 Régiós vonatkozások

III.3.1 A regionális politika

A regionális politika tekintetében az utóbbi évben nem történt jelentős változás. Bár az uniós csatlakozásnak köszönhetően megalakult a Magyar Terület- és Regionális Fejlesztési Hivatal (jelenleg Országos Területfejlesztési Hivatal), a decentralizáció és a regionalizmus erősítése terén érdemi, operatív változások nem történtek. Mutatja ezt az is, hogy a 2004-2006-os időszakra készült Regionális Fejlesztési Operatív Program országos szintű, nem tartalmaz regionális elemeket, és bár a pályázatok kezelésében a regionális fejlesztési ügynökségeknek nagy szerepük van, a Hivatal központilag dönt a támogatások odaítéléséről. Továbbra is várat magára az önálló regionális önkormányzatok megalakítása. A fő cél jelenleg is a kiegyenlítés, és csak lassan kerül előtérbe a versenyképességi, innovációs pólusok kiemelt fejlesztésének, támogatásának a témaköre, amely pedig kellő „húzóerőt” biztosíthatna a felzárkózó térségek számára.

A régióknak juttatott decentralizált források nemcsak összegük miatt alkalmatlanok jelentős fejlesztések végrehajtására, de a források felhasználási céljai és a feltételei is elsősorban kormányzati, illetve ágazati szinten kerülnek meghatározásra. Ilyen feltételek mellett a régióknak kevés lehetőségük van arra, hogy saját céljaiknak megfelelően fejlődjenek. A Közép-magyarországi régió 2004 nyarán elkészített, 2004-2006-os időszakra szóló operatív programja sem tudott előrelépni, hiszen a megelőző időszak terveinek elenyésző hányada valósulhatott meg a forráshiány következményeként.

Az Innovációs Alap 25%-nak regionális felhasználása egy jobb gyakorlat kialakulása felé vihet el, ugyanakkor az Alap jogcímei nem fednek le néhány kiemelkedően fontos célterületet a RIS intézkedései közül. Sajnos az Innovációs Alap esetében sem teljes a decentralizáció, hiszen a pályázatokról szóló döntést nem a regionális fejlesztési tanácsok, hanem az NKTH hozza.

III.3.2 A kutatás-fejlesztési és innovációs pályázatok, eredmények

2004-ben a K+F szféra pályázható forrásai jelentősek voltak (az Innovációs Alapból 32 milliárd forint, az Európai Unió Strukturális Alapjaiból 29 milliárd forint¹⁵).

A Gazdasági Versenyképesség Operatív Program pályázatai

Az EU Strukturális Alapjaiból finanszírozott **Gazdasági Versenyképesség Operatív Program** kutatás-fejlesztés és innováció prioritásban 6 pályázat került meghirdetésre 2004-ben, melyek eredményeit és a **régiós vonatkozásait** az alábbi táblázatban foglaljuk össze.

Pályázat (a rövidítések magyarázatát lásd a 8. oldalon lábjegyzetben)	Támogatott projektek				KMR projektjei /összes projekt	KMR részesedése /összes támogatás
	Összesen		Közép-magyarországi régió (KMR)			
	db	millió Ft	db	millió Ft		
AKF	274	15 309	173	9 244	63	60
KKK	14	4 500	7	2 078	50	46
TST	45	900	21	430	47	48
INFRA	8	568	3	68	38	12
KKV	24	519	17	426	71	82
KMA	244	6 909	121	3 190	50	46
Összesen	609	28 705	342	15 436	56	54

5. táblázat: A GVOP innovációs pályázatainak régiós vonatkozásai

Forrás: Nemzeti Kutatási és Fejlesztési Hivatal és Kutatás-fejlesztési Pályázati és Kutatáshasznosítási Iroda adatai alapján

A táblázatból megállapítható, hogy a Közép-magyarországi régió részesedése jelentősen meghaladja a népességarányos súlyát, viszont egy-két esetben alatta marad a K+F-ben és az innovációban országos szinten betöltött szerepének megfelelő arányoknak.

A GVOP Kooperatív Kutató Központ pályázatán (KKK) a Közép-magyarországi régió 6 budapesti és 1 gödöllői projektje nyert támogatást a 14 nyertes projektből. Ezzel a régió 2 078 millió Ft támogatást kapott az összesen 4 500 millió Ft támogatásból.

KKK pályázat kedvezményezettje (megvalósulás helye) és a projekt címe	Elnyert támogatás (Ft)
MTA Kémiai Kutatóközpont (Budapest) Kémia az életminőség javításáért	389 720 000
Eötvös Loránd Tudományegyetem (Budapest) ELTE Informatikai Kooperációs Kutatási és Oktatási Központ (ELTE IKKK) létrehozása és működtetése	323 926 319
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (Budapest) Intelligens polimerek és kompozitok környezetkímélő hasznosítása hálózati együttműködésben	230 000 000
Szent István Egyetem (Gödöllő) Halászatfejlesztési KKK	335 000 000
MTA SZBK Enzimológiai Intézet (Budapest) Biotechnológiai KKK	157 500 000
Országos Gyógyintézeti Központ Pathológiai Osztály (Budapest)	400 000 000

¹⁵ Forrás: NKTH

HumánBiotech KKK	
Eötvös Loránd Tudományegyetem (Budapest)	241 500 000
Környezettudományi KKK	

6. táblázat: A Közép-magyarországi régió nyertes projektjei a GVOP Kooperatív Kutató Központ pályázatán

Forrás: Kutatás-fejlesztési Pályázati és Kutatáshasznosítási Iroda

Az Innovációs Alap pályázatai

Az **Innovációs Alap** finanszírozásával 2004-ben nyolc új program indult útjára, melyek között – regionális szempontból – kiemelkedő stratégiai jelentőségű a Regionális Egyetemi Tudásközpontok és a Regionális Innovációs Ügynökségek létrehozását célzó programok. Ezekon kívül, új programként 2005-ben meghirdetésre került az INNOCSEKK program is, ami szintén jelentős regionális hatásokat generál.

a) Regionális Egyetemi Tudásközpontok

Az NKTH elsősorban olyan szakterületeken kíván regionális egyetemi tudásközpontokat támogatni, amelyek nemzetközi tapasztalatok alapján kulcstechnológiának tekinthetők, és a magyar gazdaság számára is kitörési irányokat jelenthetnek.

A regionális egyetemi tudásközpontok (RET) pályázat első fordulójában (2004) az NKTH hat egyetemi tudásközpont létrehozására – négy évre – összesen 9 milliárd forint vissza nem térítendő támogatást ítélt oda.

Tekintettel a tavalyi pályázat sikerére, az NKTH 2005. májusában ismét meghirdette a regionális egyetemi tudásközpontok kialakítását célzó pályázatát Pázmány Péter Program néven. Az NKTH 3 éves futamidőre 6 regionális tudásközpont létrehozására ítélt oda támogatást összesen 6 Mrd Ft értékben. A Közép-magyarországi régióban 2004-ben kettő, 2005-ben három nyertes projekt megvalósítása kezdődhet meg.

Egyetem	Év	Projekt címe	Támogatás összege (e Ft)
Semmelweis Egyetem	2004	Molekuláris és info-bionikai kutatások a medicinában	1 600 000
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	2004	Elektronikus Jármű és Járműirányítási Tudás Központ	1 500 000
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	2005	Információtechnológiai Innovációs és Tudásközpont (IT2)	1 200 000
Eötvös Loránd Tudományegyetem	2005	e-Science Regionális Egyetemi Tudásközpont	800 000
Szent István Egyetem	2005	Természeti erőforrásokra alapozott környezetipari tudásközpont	500 000

7. táblázat: Támogatott tudásközpontok a Közép-magyarországi régióban

Forrás: Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal

A 2004-ben kihirdetett eredmény értelmében a 9 Mrd Ft összes támogatásból a Közép-magyarországi régió 3,1 Mrd Ft támogatást nyert el (Semmelweis Egyetem 1,6 Mrd Ft-ot, BMGE 1.5 Mrd Ft-ot). (A Régióban a már megalakult két tudásközpontról a függelékben adunk rövid összefoglalót.)

b) Regionális Innovációs Ügynökségek

A **Regionális Innovációs Ügynökségek** megalapításának célja a régiók gazdaságának és versenyképességének kutatás-fejlesztésen és innováción alapuló fejlesztése, a régiókban működő vállalkozások, kiemelten a KKV-k versenyképességének előmozdítása, a régiók innovációs szereplői hálózati együttműködésének erősítése, innovációs szolgáltatások kialakítása.

A RIÜ pályázaton a 7 régió összesen 1 399 millió Ft támogatást nyert 2004-ben.

A **Közép-magyarországi régióban** az NKTH által meghirdetett pályázaton az **INNOREG Konzorcium nyert**. Az elnyert támogatás 200 millió Ft (3 évre).

A konzorcium tagjai:

Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány
CHIC Közép-magyarországi Innovációs Központ Kht.
Gödöllői Innovációs Központ Kft.
Infopark Rt. – konzorciumvezető
Innostart NÜIK Alapítvány
Pest Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány
Pro Régió Ügynökség

A Konzorcium célja a Közép-magyarországi régióban egy olyan Regionális Innovációs Ügynökség (RIÜ) létrehozása, mely feltérképezi az innovációs folyamatban résztvevő szervezeteket, működésüket koordinálja, együttműködésre készítetve hálózattá szervezi azokat az innováció hatékonyabb megvalósítása érdekében.

Az Ügynökség **tevékenysége és szolgáltatásai a Régió regionális innovációs stratégiáján alapulnak**, és azt a célt szolgálják, hogy Régió a jelentős infrastrukturális és emberi erőforrás fejlesztéseken keresztül váljon a termék- és technológiai innováció egyik európai központjává.

A létrehozandó, közhasznú tevékenységet ellátó, önálló jogi személyként működő ügynökség legfontosabb prioritásai: a regionális innovációs folyamatok összehangolása, az információáramlás biztosítása a piac szereplői között, az innováció ösztönzésében figyelembe vehető források koordinálása (ezen belül is az Alap decentralizált forrásainak és az INNOCSEKK program pályázati menedzsmentje), a hazai és a külföldi kapcsolatrendszer bővítése, valamint innovációs szolgáltatások nyújtása és ezek egységes rendszerbe történő integrálása. A Konzorcium területi és szakmai pozicionálásáról a függelékben bővebb információkat is közlünk.

Az INNOREG Konzorcium szakmai tanácsadó és szolgáltató szervezetként segíti a Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács innovációval kapcsolatos szakmai előkészítő testületének, a Regionális Innovációs Albizottságnak (RIAB) a munkáját, melynek részleteit szakmai együttműködési megállapodásban is rögzítették.

c) INNOCSEKK pályázati program

A pályázat közvetlen célja mikro- és kisvállalkozások innovációs kezdeményezéseinek támogatása és az innovációs szolgáltatások keresleti és kínálati oldalának ösztönzése.

2005-2007 között 5 Mrd Ft áll rendelkezésre, melyből 1,7 Mrd forint a 2005. évi keret. A teljes keret lakosság-arányos hányadára 2006. december 31-ig csak az egyes régiók

pályázhatnak, ennek értelmében 700 millióforint keretösszeg áll kizárólag a közép-magyarországi vállalkozások rendelkezésére.

Figyelembe véve a régió innovációs potenciálját, aktivitását, vélhetően a támogatások több mint fele a Régió vállalkozásait erősíti majd.

Ezt a feltételezést erősíti az alábbi statisztika is, mely a K+F források kifizetések megoszlását mutatja régiók szerint az elmúlt 5 évre vonatkozóan.

Régió	1998 (mrd Ft)	2000 (mrd Ft)	2002 (mrd Ft)	2004 (mrd Ft)	2004. évi megoszlás (%)
Közép-Magyarország	4,53	3,92	11,9	13,4	59,6
Közép-Dunántúl	0,49	0,39	1,23	1,4	6,2
Nyugat-Dunántúl	0,33	0,21	0,55	1,0	4,4
Dél-Dunántúl	0,19	0,5	1,0	1,3	5,8
Észak-Magyarország	0,27	0,3	0,9	1,4	6,2
Észak-Alföld	0,32	0,4	1,3	2,1	9,3
Dél-Alföld	0,52	0,4	1,7	1,9	8,4
Összesen	6,6	6,1	18,5	22,5	100,0

8. táblázat: A K+F források kifizetések alakulása régióként (mrd Ft)

Forrás: Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal

III.4 Összegzés

Az EU csatlakozással a magyarországi kutatás-fejlesztési és innovációs támogatási rendszer átalakult. A Kormány egységes jogszabályi háttérrel, kormányzati irányítási rendszert, valamint ezekhez kapcsolódó finanszírozási háttérrel hozott létre.

Az EU Strukturális Alapjainak Gazdasági és Versenyképességi Operatív Programján belül külön prioritást alkot a K+F+I. A finanszírozási források kiegészültek az Innovációs Alap forrásaival, amelynek jelentős részét a vállalkozások befizetései adják. A forrásokat a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal kezeli, illetve koordinálja.

A támogatások decentralizálása, regionális szintre delegálása nem valósul meg megfelelő mértékben. A Regionális Operatív Program nem tartalmaz regionális elemeket, a támogatásokról központilag döntenek. Az Innovációs Alap befizetéseknek 25%-a regionális felhasználásra biztosított, azonban az Alap által támogatott területek nem fedik le teljes mértékben a regionális innovációs fejlesztési elképzeléseket. (Nem támogatható pl.: „A multi- és transznacionális cégek igényeinek monitorozása és a többszintű folyamatos kommunikáció ösztönzése”, „A különböző szintű beszállítói tevékenységek ösztönzése”, „A vállalkozások európai beilleszkedésének segítése”, „Tanácsadási és oktatási projektek szervezése, támogatása”, „A minőségi szemlélet és a korszerű vezetési módszerek terjesztése” című intézkedések tevékenységei.) A „decentralizált” forrásokról a végső döntést országos szinten hozzák meg.

A 2007-2013-as tervezési időszakra vonatkozó stratégia elkészítésére már most fel kell készülni, hiszen a Régió átkerül a 2. célkitűzésbe és ezáltal jelentős pályázati forrásoktól esik el. Fontos továbbá, hogy a tervezett, illetve megkezdett pilot projektek minél hamarabb megvalósuljanak, a megvalósításhoz szükséges források pedig rendelkezésre álljanak.

Az innovatív vállalkozások támogatását aK+F+I prioritás, valamint a nemzeti programok keretein belül több pályázat is biztosítja, azonban az elérhető források döntő hányada egyelőre nem a vállalkozásokhoz kerül. A NKTH céljai közt szerepel a vállalkozásoknak juttatott források arányának növelése.

A finanszírozási forrásszerkezet átalakulásával egyidejűleg a források elérésének technikája is megváltozott. A Régió ugyan országos szinten a többi régiót megelőzve vezet az elnyert pályázatok arányát illetően, azonban a kis-és középvállalkozások még nagyobb arányú részvétele érdekében a pályázati készség fejlesztése elengedhetetlen. A pályázati készség fejlesztésének szükségességét mutatja a magyar pályázók EU Közösségi Kezdeményezések pályázatain való javuló, de még mindig nem túl magas, sikeres részvétele.

A GVOP K+F+I prioritás egyik talán legjelentősebb pályázatának eredményeként, a Régióban hét, az üzleti és tudományos szféra tudományos és technológiai kapcsolatát erősítő Kooperatív Kutató Központ jött létre. A KKK-k létrehozása előmozdíthatja a tudományos szférával kapcsolatban álló, a kutatási eredményeket hasznosító innovatív vállalkozások versenyképességének erősödését, számuk gyarapodását.

IV A RIS végrehajtásának helyzetelemzése

IV.1 A RIS hatása, helyzete

A RIS megvalósítása a Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács (KMRFT) kompetenciája, ezért a RIS és a kiegészítés elfogadása legitimitásának megerősítését, és gyakorlatilag a megvalósításának tervszerű megkezdését jelentené. Bár a Stratégia egyes elemeinek megvalósítása megkezdődött, a megfelelő szinergikus hatások eléréséhez rendszerszerű, összehangolt munkára és regionális döntési hatáskörbe utalt forrásokra lenne szükség.

Mivel a Stratégia elkészítését célzó uniós finanszírozású projekt Irányító Bizottsága és a KMRFT között átfedés van, továbbá mert a RIS elkészítésén dolgozó innovációs szolgáltató intézmények, társaságok maguk is aktív szereplői a Régió innovációs hálózatának, és ennél fogva tagjai a régiós innováció-politika szakmai tanácsadói körének, ezért a Stratégia hatása már most érzékelhető.

A Regionális Innovációs Stratégia végrehajtásának hatásait elemezve az alábbiakat állapíthatjuk meg:

1. A Regionális Innovációs Stratégia elkészítésének, az ennek kapcsán folytatott széleskörű társadalmi vita hatására

- emelkedett, és továbbra is emelkedőben van az innováció jelentőségének társadalmi elismertsége, jóllehet ez a tendencia elsősorban egyelőre még csak a kínálati oldalon figyelhető meg;
- erősödött az együttműködés a magánszféra és a kormányzat, valamint
- a magánszféra és a regionális fejlesztési intézmények között.

2. A 2004. őszén kiírt, regionális innovációs ügynökségek megalakítását célzó pályázat keretében a Közép-magyarországi régióban nyertes konzorcium (amelynek tagjai a RIS elkészítői is) programját a RIS megvalósítására fókuszálta.

3. A RIS intézkedéseit alapul véve (figyelembe véve a jogszabályi kötelezettségeket és a pályázati rendszer sajátosságait) kerültek kialakításra az Innovációs Alapból finanszírozott 2005. évi regionális pályázati rendszer (Baross Gábor Közép-Magyarországi Regionális Innovációs Program) intézkedései. Ennek keretében 1,12 milliárd Ft pályázati alapon történő felhasználására lesz lehetőség a következő témákban, illetve keretösszegekkel:

- A vállalkozások összefogásának és innovativitásának ösztönzése (448 M forint);
- A felsőoktatási intézmények K+F és innovációs tevékenységének támogatása (280 M forint);
- Innovációt segítő szolgáltatások igénybevételének és innovatív ötletek termékké válásának támogatása (392 M forint).

4. Mindezekon felül a rendelkezésre álló RIS dokumentumok jelentősen hozzájárultak két regionális stratégiai dokumentum elkészítéséhez (a Közép-Magyarországi Régió Operatív Programja 2004-2006, a Közép-Magyarországi Régió Stratégiai Terve 2007-2013).

5. A regionális jelentőségű PPP projektek száma a központi pályázati rendszer célrendszerének köszönhetően nőtt (pl. a RET-ek), ugyanakkor a regionális, vagy helyi kezdeményezésű, közös finanszírozású (PPP alapú) projektek még mindig nem jellemzőek.

6. A Nemzeti Technológiai Inkubátor Program a Közép-magyarországi régióból indult a RIS-ben megfogalmazott elveknek megfelelően, és mára már országos léptéket öltött. A Magyar Innovációs Szövetség, az INNOSTART NIÜK Alapítvány és a Vállalkozói Inkubátorok Szövetsége arra tett javaslatot, hogy a 2007-2013-as 2. Nemzeti Fejlesztési Tervbe központi programként kerüljön nevesítésre az innovatív kezdő vállalatok létesítésének, valamint szervezett társfinanszírozásának kormányzati segítése. A programról a függelékben bővebb ismertetést adunk.

7. A RIS-ben javasolt három pilot projekt helyzete eltérő, részletesen a következő alfejezetben ismertetjük.

Összegezve elmondhatjuk, hogy a RIS végrehajtása elkezdődött, vannak előremutató kezdeményezések. A korábbi forráshiány miatt azonban látványos eredmények egyelőre nincsenek, annak ellenére, hogy akciótervi időszakának a felénél járunk.

IV.2 A pilot projektek helyzete

A javasolt 5-6 pilot projekt közül 2004. július 9-én a projekt Irányító Bizottsága választotta ki azt a három projektet, amelyek végül nevesítésre kerültek a RIS-ben.

1. pilot projekt:

Termékfejlesztési konzorciumok kialakítása a KKV-k termékfejlesztésének gyorsítására

A pilot projekt célja, hogy Magyarország, amely jelenleg a „sok ötlet és kevés termék” országa, a „tengernyi ötlet és sok termék” országává váljon.

A magyar gazdaság fejlődésének egyik kulcskérdése, hogy milyen ütemben képesek fejlődni a kis- és középvállalkozások. A KKV-k fejlődése gyorsításának egyik hatékony eszköze a termékfejlesztés. A KKV-k többségében a termékfejlesztéshez szükséges kompetenciák nincsenek meg.

A vállalkozásokra általánosan jellemző forráshiány miatt többségében nem tudnak olyan professzionális szolgáltatásokat igénybe venni, amelyek csökkentenék a projektjük, vállalkozásuk kockázatát.

Miután e projekt megvalósításához nem álltak és jelenleg sem állnak rendelkezésre pályázati források, ezért a Közép-magyarországi Innovációs Központ (CHIC) Kht. saját költségére és kockázatára elkezdte egy olyan termékfejlesztési modell kialakítását, amely a későbbiekben a tervezett projekt megvalósításának alapját képezheti. A CHIC irányításával a közelmúltban létrejött a termék és technológiafejlesztéshez szükséges kompetenciákat magába foglaló INNOCHIC Innovációs és Termékfejlesztő Konzorcium, amelynek tevékenységei a széles szakértői körrel együttműködve a következők:

- Találmányok, licencek, kreatív ötletek felkutatása
- Iparjogvédelmi tanácsadás és ügyintézés
- A termékfejlesztési folyamat menedzselése
- Az ötletgazdák, innovatív vállalatok és a kockázati tőke, valamint az üzleti angyalok képviselői egymásra találásának segítése

- Befektető-keresés, projekt társaságok létrehozása
- Megvalósíthatósági, illetve befektetői tanulmányok és üzleti valamint marketing tervek készítése
- Piackutatás, piacépítő stratégiák készítése
- Technológiai transzfer
- Vállalkozásnövekedés menedzsment tanácsadás

Az INNOCHIC Konzorcium eddig közel 100 projektet vizsgált meg, amiből jelenleg nyolc az üzleti anyagok segítségével a megvalósulás, illetve a megvalósítás előkészítési fázisban van. A Konzorcium – tevékenysége során – rendkívüli módon érzékelte a hazai magvető tőke hiányát, ami nagymértékben hátráltatja az eredményes működést.

2. pilot projekt: Kapcsolatrendszerek fejlesztése

A mai napig ez a pilot projekt sem indult el központi kezdeményezésre, ennél fogva pályázati források sem állnak rendelkezésre.

A téma fontosságára való tekintettel, és mivel a kapcsolatrendszerek fejlesztésének szükségességét a vállalkozások csakúgy, mint a vállalkozás-fejlesztéssel foglalkozó szervezetek nap, mint nap tapasztalhatják, több, egymástól elszigetelt kezdeményezés is kialakult a Régióban. Ezek azonban az egyes szervezetek igényei mentén igyekeznek megoldani a problémát, nem kiküszöbölve a Stratégiában megfogalmazott szükségletet, amelyre válaszként ez a projekt-javaslat megfogalmazódott.

A fent említett kezdeményezések közül néhányról bővebb információ található a függelékben.

3. pilot projekt: Magvető tőkealap létrehozása

A RIS-ben megfogalmazott projekt-javaslat megvalósítása három szakaszból áll. Az első két szakasz az előkészítés, a harmadik az alap működésének tényleges beindítási és működtetési fázisa. Az első lépés a megvalósíthatósági tanulmány elkészítése (időigény: 6-8 hónap), a második, az alap létrehozása hosszabb időt igényel, mintegy 1-1,5 évet. Ennek a periódusnak a feladata a szükséges lobbierő megteremtése, a jogi, pénzügyi háttér biztosítása, az alapkezelő szervezet felállítása stb. A projekt ezután a törvényes keretek között, a kialakított szabályok szerint „önjáróvá” válik. Ettől az időponttól indul a tényleges tevékenység, a pénzügyi kihelyezések előkészítésére, majd végrehajtására irányuló tevékenység. A projekt teljes futamideje 6-7 év.

A Közép-magyarországi Innovációs Központ és az Innostart még 2004-ben megkezdte a terv szerinti előkészítő munkát, de forrás hiányában ez a folyamat megszakadt. A magvető tőke alapok létrehozására irányuló elképzelések kidolgozása egy, az Innostart által irányított projekt keretében 2005-ben mégis megkezdődhetett. Az EU által finanszírozott SEED-REG projekt célja egy olyan finanszírozási modell elkészítése, mely javaslatokat tartalmaz egy tervezett magvető tőke alap létrehozásának megvalósíthatóságára, illetve megvalósítására vonatkozóan. Ezeknek a javaslatoknak a regionális fejlesztési stratégiákba való beépítése megteremtené a lehetőségét az alap létrehozására. Megvalósulása bizonyítaná a projekt eredményeinek és tapasztalatainak felhasználhatóságát, ez pedig lehetőséget biztosítana azok más régiókra, illetve országokra való kiterjesztésére. (A projekt részleteit lásd a függelékben.)

Összegzésként elmondhatjuk, hogy a pilot projektek megvalósulása elmaradt a tervezettől, hiszen már 2004-ben meg kellett volna kezdődniük. Az elmaradás fő oka a megfelelő források hiánya.

V Következtetések, javaslatok

Jelen aktualizáló kiegészítés elkészítésére – a Stratégia kidolgozására rendelkezésre álló három év helyett – alig három hónap állt rendelkezésre. Természetesen ennyi idő messze nem elég egy, az eredetivel azonos súlyú, felméréseken, társadalmi vitán és konszenzuson alapuló új dokumentum elkészítéséhez.

Az előző fejezetekben feltártuk a RIS elkészítése óta eltelt időszak azon változásait, amelyek hatással vannak a régió innovációs folyamataira, szereplőire, és ezáltal a Stratégia megvalósulására, elemeztük a korábbi Stratégiánál használt statisztikai adatok változását, végül röviden értékeltük a Stratégia megvalósításának állapotát.

A következő fejezetben arra vállalkozunk, hogy mindezek alapján javaslatot tegyünk a Stratégia aktualizálása céljából annak kiegészítésére.

V.1 Következtetések

A régiót ért hatások elemzése

A statisztikai adatok változásának elemzéséből megállapítható, hogy a vizsgált 2002-2003-as időszakban **nem érzékelhető olyan jelentős eltérés, mely arra utalna, hogy a KKV-k helyzetében, innovációs tevékenységüket meghatározó körülményekben komoly változás következett volna be.** Összességében megállapítható, hogy a Közép-magyarországi régió innovációs potenciálja továbbra is igen jelentős. Önmagában a statisztikai adatok megfigyelt változásából tehát nem következtethetünk olyan körülményre, amely a korábban feltárt probléma-rendszer, prioritás-rendszer illetve javasolt intézkedés-csomagok felülvizsgálatát tenné szükségessé. Természetesen a **2003-as adatok még nem tükrözik a 2004. és 2005. évben történt pozitív változások eredményeit** és hatásait, ennek megfelelően nem is hagyatkozunk csupán a statisztikai adatok értelmezésére a következtetések megtételekor.

Az adatok jelzik azonban, hogy a RIS végrehajtására, a Régió, ezen belül különösen a KKV-k versenyképessége megőrzése érdekében minél hamarabb – és ha lehet még intenzívebben, még szélesebb eszköztárral – szükség van.

Az elemzés megerősíti ugyanakkor azt a megállapítást, hogy – lévén a vállalkozások, így az innovatív vállalkozások, a felsőoktatás, a kutatóintézetek és kutatóhelyek jelentős hányada még mindig e Régióban van – a regionális problémák többsége egyúttal országos probléma is. **Ez a Közép-magyarországi régió egyik sajátossága.** Ennél fogva a regionális problémák megoldására válaszként meghatározott **prioritás- és intézkedés-rendszer az országos célrendszerrel szükségképpen több ponton összecseng.**

Az EU csatlakozással, a Strukturális Alapokból történő támogatási lehetőségek megnyílásával, valamint az Innovációs Alap létrejöttével igen jelentősen nőtt a KKV-k versenyképességét, innovatív tevékenységét ösztönző felhasználható állami/közösségi források mértéke. Erre nyilván szükség is van, hiszen az uniós piacon való megmérettetés komoly, s nélkülözhetetlen lépéseket tesz szükségessé versenyképességük megőrzése, sőt sok esetben pusztán a túlélés érdekében.

A 2004-ben indított központi pályázati rendszer eredményeként Régióinkban is olyan, a kutatás-fejlesztést, illetve innovációt erősítő, országos jelentőségű programok, projektek indulhattak el (KKK, RET), melyek – mint a vállalkozói innováció potenciális kínálatot

generáló elemei – további jelentős lökéstartadhatnak a Régió KKV-i innovatív tevékenységének, és ezzel versenyképességük erősödésének.

Ahhoz, hogy a lehetőségekből sikeres piaci termék legyen, szükséges, hogy az ezen országos jelentőségű projektekben létrejövő **kutatás-fejlesztési eredmények KKV-kban történő hasznosítását ösztönözzük.**

A RIS eredeti forrásallokációs terve az akciótervi időszakra (2004-2008) mindössze 1,7 Mrd Ft forrással számolt (az új regionális támogatási rendszer létrehozása eredményeként ezt az összeget már egyedül a közép-magyarországi Innocsekk pályázati keret is eléri).

Az eredeti szűkös támogatási keretek figyelembe vételével a RIS csupán azokra a közvetett, innovációt ösztönző, segítő intézkedések megvalósítására tehetett és tett javaslatot, melyek multiplikatív, szinergikus hatásainál fogva nagyobb és hosszabb távú eredményeket hozhatnak egy-egy konkrét vállalkozás fejlesztésének közvetlen támogatásánál.

A regionális támogatások volumenének növekedésével azonban lehetővé válhat nemcsak ezen közvetett eszközök alkalmazása, hanem konkrét innovációs projektek közvetlen támogatása is, mely így – összességében már jelentős volumenénél fogva – regionális szinten is érzékelhető eredményeket hozhat.

A pályázati lehetőségek kiszélesedésével egyúttal felértékelődik a pályázóképesség megléte vagy hiánya is.

Az innovációs intézményrendszer kiépítése jelentős előrelépést jelent, hiszen intézményesíti az innováció-ösztönző, versenyképesség javító törekvéseket, s lehetővé teszi az ez irányú források hatékonyabb, a regionális igényeknek jobban megfelelő felhasználását, annak monitorozását, az új tudás létrehozásában érdekelt szervezetek (kínálati oldal), vállalkozások (keresleti oldal) együttműködését, illetve ezen együttműködések tervszerű erősítését.

Összességében elmondható, hogy a Strukturális Alapok megnyílásával, és az Innovációs Alap létrejöttével jelentősen javultak a RIS megvalósításának pénzügyi feltételei. Az új forrásokból finanszírozott pályázati rendszerek a RIS több prioritásával, intézkedésével kapcsolatba hozhatók. Azonban a RIS intézkedései és a kiírt pályázatok közt az átfedések csak részlegesek, az egyes célokhoz nem rendelhetők egyértelműen hozzá a forrásösszegek, az intézkedések rendszerszerű megvalósítására továbbra sem nyílt lehetőség. A Baross Gábor Regionális Innovációs Pályázati Program elemei bár a RIS-en alapulnak, a jogszabályi megkötések sok esetben korlátozták a mozgásteret a pályázatok kiírásakor. Következésképpen elmondható, hogy **regionális döntési hatáskörbe utalt, decentralizált forrásokra lenne szükség ahhoz, hogy a RIS célkitűzései teljes körűen és hatékonyan megvalósulhassanak.**

A fenti következtetéseket összevetve a RIS eredeti prioritás- és intézkedés-rendszerével megállapíthatjuk hogy

- **a RIS céljainak megvalósításához új eszközök (intézkedések) is igénybe vehetők,**
- **nincs olyan intézkedése a RIS-nek, amely aktualitását veszítette volna,**
- **a körvonalazódó új intézkedések besorolhatók a meglévő prioritások alá.**

Fenti megfontolások alapján a Stratégia prioritásainak, intézkedéseinek megerősítése mellett, azokat az alábbi alfejezetben megfogalmazott intézkedésekkel javasoljuk kiegészíteni.

V.2 Az intézkedések szintjén javasolt változtatások

V.2.1 Kiegészítések

A javasolt intézkedéseket a RIS prioritásai szerint csoportosítva adjuk meg, követve a Stratégiában¹⁶ alkalmazott logikát, illetve folytatva az adott prioritás intézkedéseinél alkalmazott sorszámozást.

A stratégia szerkezetét, lényegi elemeit, azaz a prioritásokat és az intézkedéseket egységes szerkezetben csatoljuk az aktualizált RIS vezetői összefoglalójához.

6.6.1 Prioritás_1: A KKV-k működési feltételeinek javítása

6.6.1.10 Beszállítói és technológiai inkubátorok létrehozásának, és abban innovációs szolgáltatások biztosításának ösztönzése

Cél

A cél a beszállító-iparban tevékenykedő kezdő innovatív vállalkozások, valamint a technológia-intenzív mikro- és kisvállalkozások működésének, innovációs tevékenységének erősítése érdekében innovatív környezet kialakítása és tudás-intenzív szolgáltatások biztosítása.

Az intézkedés elsősorban az alábbi operatív célok elérését szolgálja:

- Fejlesztési ráfordítások növelése
- Termékfejlesztés, technológia transzfer segítése

Indoklás

A beszállítói iparban jellemző az a trend, hogy a multinacionális vállalatok leadják a fejlesztési feladatokat, sőt már a beszállítói integrátorok is továbbhárítják ezeket a költségeket, feladatokat. A kisvállalkozások számára a termékfejlesztési költségek, kutatómunka, innováció-menedzsment szolgáltatások elérése, finanszírozása nehézséget jelent. Így – segítség nélkül – e mikro- és kisvállalkozások nem maradnának versenyképesek, illetve nem lehetnének beszállítók. A Régió gazdaságának érdeke ezen vállalkozásokat fizikailag egy helyre tömörítve, a fejlesztési szolgáltatások igénybevételét ezzel gazdaságosabbá téve, együttműködésre, összefogásra ösztönözve – különösen indulásuk, fejlődésük kezdeti szakaszában – segíteni, illetve az ehhez szükséges fizikai és humán infrastruktúra kialakítását elősegíteni, támogatni.

Támogatható tevékenységek

- Beszállítói és technológiai inkubátorok létrehozásának és működtetésének támogatása
- Az inkubátorokban nyújtott szolgáltatások kialakításának, s kezdeti szakaszban biztosításának támogatása

6.6.1.11 Magán, vagy PPP alapú magvető (seed) finanszírozási tőkealapok szervezésének ösztönzése

Cél

¹⁶ A Közép-Magyarországi Régió Innovációs Stratégiája és Akcióterve – 2004. július 30.

Az intézkedés célja a magvető és indulófázisban lévő (start-up) vállalkozásokba fektető tőkealapok létrejöttének ösztönzése a Közép-magyarországi régióban.

Az intézkedés elsősorban az alábbi operatív célok elérését szolgálja:

- Tőkéhez és hitelhez jutás segítése
- Fejlesztési ráfordítások növelése
- Termékfejlesztés, technológia transzfer segítése

Indoklás

A Seed-Reg projekt csak hosszú távon hoz eredményt, a seed és start-up fázisban lévő vállalkozások, termékfejlesztési projektek finanszírozási problémáinak megoldása azonban már ma kulcskérdése a magyar KKV-k, a Régió gazdasága versenyképessége megőrzésének. Ugyancsak fontos a potenciális piaci siker reményével kecsegtető új kutatási eredményekre támaszkodó megvalósítási, illetve fejlesztési/demonstrációs projektek magvető jellegű finanszírozása.

A szervezési, előkészítési munkák eredményeként – finanszírozásuk támogatása esetén – egymásfél éven belül valószínűsíthető regionális, esetleg ágazat-specifikus magvető tőkealapok létrejötte, külföldi kockázati tőke behozatala, alapkezelő és vagy projektszűrő társaság/képviselő létrehozása a Régióban, valamint ezzel együtt külföldi, eredményes technológia transzfer know-how-k átvétele.

Támogatott tevékenységek

- Megvalósíthatósági tanulmány elkészítése
- Szervezőmunka
- Technológia-transzfer know-how-k átvétele
- Alapszervezési munka és alapkezelés

Prioritás_2: Termék- és technológiafejlesztés

6.6.2.4 Termékfejlesztési tevékenység ösztönzése

Cél

Az intézkedés célja a sikeres termék- és technológiafejlesztési projektek számának növelése a Régióban, hogy Közép-magyarország valóban a termék- és technológiai innováció egyik jelentős európai központjává válhasson.

Az intézkedés elsősorban az alábbi operatív célok elérését szolgálja:

- Fejlesztési ráfordítások növelése
- Termékfejlesztés, technológia transzfer segítése

Indoklás

Ma Magyarországon a kis- és középvállalatok körében nagyon lassú az ötlettől a piacon eladható terméké válás folyamata. Mindez sok esetben piacvesztéshez, piacmúláshoz vezet. A fejlesztési projektek megvalósításához szükséges beruházások (licenc-vásárlás, gépek, berendezések stb.), valamint termékfejlesztési szolgáltatások igénybevételének támogatásával a termékfejlesztés ideje, kockázata jelentősen csökkenthető, a Régióban létrejövő, sikeres termékek száma jelentősen növelhető. Ez az intézkedés a „Korszerű termékfejlesztési módszerek bemutatása, terjesztése” intézkedéssel kiválóan egészítik ki, illetve erősítik egymást.

Támogatható tevékenységek

- Inkubáció igénybevétele (innovációs központ, technológiai inkubátor)

- Kísérleti modell kifejlesztése
- Szabadalmaztatás (ügyvivői költségek és eljárásdíjak)
- Prototípusgyártás
- Innováció-menedzsment szolgáltatások igénybevétele (piackutatás, üzleti tervezés, projektmenedzselés, forrásszervezés stb.)
- Korszerű szervezeti, vezetési módszerek bevezetése
- Sorozatgyártásra való felkészítés
- Marketing (termékismertető, kiállításokon való részvétel, stb.)
- Képzés
- Jogi technical assistance

6.6.2.5 Vállalati kutatóhelyek létrejöttének ösztönzése

Cél

Az intézkedés célja, hogy a régióban minél több KKV végezzen K+F tevékenységet, illetve termékfejlesztést annak érdekében, hogy innovációs tevékenységük, s ezzel versenyképességük növekedjen. Preferálni javasoljuk azon vállalkozásokat, projekteket, melyek a Régió – a RIS egyik intézkedése eredményeként meghatározott – innovációs profiljába illenek. Javasoljuk kiemelten kezelni ezen kívül a beszállító tevékenység erősítését célzó projekteket, hiszen ezek nem csak az adott KKV versenyképességét erősítik, hanem – ezen keresztül – a multinacionális vállalkozások régióban való megtartását is elősegítik.

Az intézkedés elsősorban az alábbi operatív célok elérését szolgálja:

- Fejlesztési ráfordítások növelése
- Termékfejlesztés, technológia transzfer segítése
- A vállalkozási, vállalkozói kultúra színvonalának emelése, fejlődésének felgyorsítása

Indoklás

Magyarországon 2004-ben a teljes K+F ráfordítás a GDP 0,92%-a volt, melyből csupán 0,38%-a a vállalati hányad. Mind a Lisszaboni Stratégia, mind hazánk ezt figyelembe vevő kormányzati szándéka ezen ráfordítások növelése, és ezen belül a vállalkozások K+F ráfordításainak (2/3-os arány) jelentős növelése. A javasolt intézkedés e célok elérésének közvetlen eszköze. Bár a gazdasági- piaci problémák is számos nehézséget okoznak e tekintetben, közvetlen eszközökkel is segíteni kívánjuk e cél megvalósulását.

Az intézkedés részben humánpolitikai célokat is szolgál.

Támogatható tevékenységek

- Kutatáshoz, fejlesztéshez szükséges infrastruktúra biztosítása (labor bérlése, építése, műszerek bérlése, beszerzése)
- Kutatási kooperáció (hazai, külföldi)
- Kutatók, felsőfokú pályakezdők alkalmazása K+F munkakörben

6.6.2.6 Technológia-intenzív vállalkozások létrejöttének ösztönzése

Cél

Az intézkedés célja a régióban működő technológia-intenzív – kiemelten spin-off – vállalkozások létrejöttének ösztönzése, számuk növelése.

Az intézkedés elsősorban az alábbi operatív célok elérését szolgálja:

- Fejlesztési ráfordítások növelése
- Termékfejlesztés, technológia transzfer segítése

Indoklás

A Régió versenyképessége növelésének kulcsa az innováció. Az innováció új ötletek, találmányok, kutatási eredmények hasznosítását jelenti. Ennek egyik elterjedt gyakorlata a kutatók által, a kutatási eredmények hasznosítására alapított – ún. spin-off – gazdasági társaságok létrehozása. Az ilyen projektek indításának több akadálya van, melyek közül a legfontosabbak a forráshiány, a szellemi tulajdonvédelmi állapot rendezetlensége, szellemi tulajdonvédelmi, valamint vállalkozói ismeretek és egyéb kompetenciák hiánya, illetve a vállalkozói attitűd hiánya. A kormányzati K+F, illetve innováció-politikai törekvések eredményeként a RIS elkészítése óta a Régióban több olyan, regionális, sőt országos jelentőségű projekt kezdődött meg, illetve folytatódik (KKK, RET), melyek egyetemi tudásbázisra alapulnak, és kifejezett céluk az ott folyó kutatási munkák hasznosítása. Ez különös aktualitást ad ezen intézkedés mielőbbi bevezetésére.

Támogatható tevékenységek

- Inkubációs szolgáltatás igénybevétele
- Termék- illetve innováció-menedzsment szolgáltatások igénybevétele
- Oktatás
- Vállalkozásmenedzsment szolgáltatások igénybevétele

6.6.2.7 A Régió innovációs profiljának és következő időszakra szóló innovációs fejlődési céljainak meghatározása

Cél

Az intézkedés célja egyrészt az, hogy készüljön tanulmány a Közép-magyarországi régió innovációs profiljának meghatározása érdekében, másrészt a jelen dokumentum alapján felvázolt irányok mentén 2007-re elkészüljön a Régió második innovációs stratégiája (RIS 2.), mely a következő tervezési időszakban lehet majd alapja a különböző fejlesztéseknek.

Az intézkedés elsősorban az alábbi operatív célok elérését szolgálja:

- Termékfejlesztés, technológia transzfer segítése
- A vállalkozási, vállalkozói kultúra színvonalának emelése, fejlődésének felgyorsítása

Indoklás

Az elkészülő elemző tanulmány alapja lehet mind az innovációs stratégia, mind egyéb regionális fejlesztési stratégiák elkészítésének, hiszen támpontot adna preferenciák felállítására, alkalmazására. Ezzel a pályázati források koncentrálhatók lennének azon területekre, amelyek a Régió szempontjából a legértékesebbek, azaz ahol e források a legjobban hasznosulnak.

A Regionális Innovációs Ügynökség projekt tevékenységei kapcsán a CHIC felvállalta egy előtanulmány elkészítését, mely alapja lehet a tanulmány elkészítésének, illetve elkészítésére vonatkozó felhívásnak.

A RIS 2. elkészítésére egyértelműen szükség van, hiszen a következő tervezési időszakban számos uniós és hazai dokumentum prioritás-rendszeréhez kell majd igazodni, ugyanakkor az innováció fejlesztését, az innovációs tevékenységek összehangolását csak legitim tervek alapján lehet kivitelezni. Ez utóbbi elkészítése előtt azonban átfogó felmérésekre van szükség a tekintetben, hogy az innovációs tevékenységet folytató közép-vállalkozások milyen területeken, milyen igényekkel jelennek meg.

Támogatható tevékenységek

- Tanulmány írása a Régió innovációs profiljának és ennek mentén a regionális prioritások meghatározására
- Felmérés készítése a RIS 2. megalapozásához a Régió innovatív

- közép-vállalkozásainak igényeiről
- RIS 2. elkészítése

Prioritás_3: Az innovációs kultúra terjesztése

6.6.3.8 Az akadémiai és a vállalkozói szféra kapcsolatainak erősítése

Cél

A cél olyan – rendszeresen ismétlődő – rendezvények meghonosítása, amelyek erősítik az akadémiai szféra és a vállalkozások, kiemelten a KKV-k közötti gazdasági kapcsolatokat.

Az intézkedés elsősorban az alábbi operatív célok elérését szolgálja:

- Információáramlás és az együttműködés javítása
- Termékfejlesztés és technológiatranszfer segítése

Indoklás

Az innovációs lánc erősítésének, a kutatási eredmények hasznosításának egyik akadálya az akadémiai szféra és a KKV-k kapcsolatának gyengesége, esetlegessége, gyakran teljes hiánya. Szükség van a személyes és üzleti kapcsolatok kialakításának ösztönzésére, mert a kapcsolatoknak nincs hagyománya, és mert a mindkét részről mutató – legtöbbször tájékozatlanságon alapuló – érdektelenséget így könnyebb lehet áttörni.

Támogatott tevékenységek

- KKV kapcsolatépítő központ kialakítása, működtetése felsőoktatási intézményekben
- Rendezvénysorozatok szervezése (technológia-intenzív KKV-k bemutatkozása egyetemeken, egyetemek nyújtotta szolgáltatások népszerűsítése, laborlátogatások, stb.)

V.2.2 Módosítások

6.6.1.3 A tőkéhez, forgóeszközhöz jutás feltételeinek javítása

Az eredeti intézkedésénél a támogatható tevékenységek között szerepel a „Regionális megvető tőkealap létrehozása, illetve a létrehozását célzó megvalósíthatósági tanulmány elkészítése”. A magvető tőkealap létrehozását – kiemelkedő fontosságára való tekintettel (pilot projektként is megfogalmazásra került) – külön intézkedésként való bevezetésével kívánjuk még hangsúlyosabbá tenni (6.6.1.11 intézkedés).

Ezért a 6.6.1.3. intézkedés támogatható tevékenységei közül a magvető tőkealap létrehozását a 6.6.1.11 intézkedés bevezetésével egyidejűleg törölni javasoljuk.

6.6.3.2 A tanácsadási és oktatási projektek szervezése, támogatása

Az eredeti intézkedés támogatott tevékenységei közt nevesíteni javasoljuk a pályázatírói és projekt-menedzsment képzéseket is, amelyek segítségével a kedvezményezettek növelhetik forrás-szerzési- és felhasználási képességüket és hatékonyságukat. A kiszélesedett pályázási lehetőségek miatt ennek kiemelkedő jelentősége van. Előnyöket hoz ugyanakkor abból a szempontból is, hogy a megfelelően elkészítve benyújtott pályázatok esetében a pályázatkezelő szervezetek kapacitása kevésbé terhelt, és a projekt-menedzsment szakmai felkészültsége megkönnyíti a projektek végrehajtását.

VI Kitekintés

Mint azt az előző fejezetekben igyekeztünk bemutatni, a RIS megírása, illetve a projekt Irányító Bizottsága általi elfogadása óta is jelentős változások befolyásolták, befolyásolják a Stratégia megvalósítását, a Régió gazdaságát.

Fenti javaslataink – eleget téve annak a kritériumnak, hogy a RIS feleljen meg a jelenleg érvényes Regionális Fejlesztési Stratégiának (2001-2006) és Operatív Programnak (2004-2006) azok hatályán belül – választ adnak a változások hozta kihívásokra. Mindemellett természetesen nem szabad megfeledkezni arról, hogy az innovációnak a fejlődés, az élet minden területét (pl.: környezetipar, info-kommunikációs technológia, vidékfejlesztés, társadalmi-szociális ágazatok stb.) át kell hatnia, és mintegy horizontális célként kell elősegítenie a Régió minden ágazatának fejlődését.

Hamarosan meg kell kezdeni egy új Regionális Innovációs Stratégia készítését a 2007-2013-as tervezési időszakra vonatkozóan, hiszen egyre több olyan dokumentum kerül nyilvánosságra (iránymutatások, regionális, országos és uniós tervek releváns fejezetei), melyek meghatározzák ezen időszak lehetőségeit Régióinkra vonatkozóan is.

Ennek szellemében áttekintettük a kapcsolódó, már ismert dokumentumokat, az alábbi struktúra szerint:

1. Uniós célok és irányelvek 2007-2013 tervezési időszakra
2. Országos célok és irányelvek a 2007-2013 tervezési időszakra
3. Regionális célok és irányelvek a 2007-2013 tervezési időszakra

A vizsgálat eredményeiről a függelékben részletes információk találhatóak. Egy témát azonban kiemelkedő jelentősége miatt itt kívánunk kifejteni, a versenyképességi pólusok kérdéskörét.

Versenyképességi Pólusok

A hazai fejlesztéspolitika egyik kiemelt célkitűzése a gazdasági versenyképesség erősítése. E cél megvalósításának lehet kiváló eszköze az az előkészítés alatt álló koncepció, illetve program, mely **öt vidéki nagyvárosban és Budapesten** javasol – az európai kutatási és gazdasági térbe is jó eséllyel integrálható – **versenyképességi pólus** kialakítását.

A versenyképességi pólus adott, **földrajzilag jól körülhatárolható** területen található, **egymással összekapcsolódó képzési, kutatási és ipari egységek kombinációját** jelenti, ami az innovációs lánc 3 alapvető elemére (*invenció – diffúzió – adaptáció*) és azok szoros szinergiáira épül. Ez a hármas tagozódás jellemzi a pólusok strukturális (képzési-, kutatási-, vállalati központok) és működési rendszerét (együttműködés – innováció – nemzetközi „láthatóság”) csakúgy, mint a fejlesztések funkcionális szintjeit (elsődlegesen innováció és gazdaságszervezés, másodlagosan regionális szervezés és fejlesztés, klasszikus városfejlesztés).

A versenyképességi pólusok kialakításának terve a 2007. utáni fejlesztési időszak innováció-támogatási, az ezen alapuló gazdaságfejlesztési, illetve regionális gazdaságfejlesztési politikájának egyik leghangsúlyosabb elemét jelenti. A regionális tudásközpontokhoz kapcsolódó iparfejlesztés szükségessége az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepcióban és az Országos Területfejlesztési Koncepcióban is megfogalmazódik, amelyek egyben javaslatot tesznek a nemzetközi versenybe is jó eséllyel bekapcsolódni képes pólusok helyszíneire is (**Budapest, Debrecen, Győr, Miskolc, Pécs, Szeged**). Ezek a későbbiekben további

regionális/lokális jelentőségű pólusokkal gyarapodhatnak, megalapozva a hálózatszerű együttműködést.

A koncepció összecseng az EU jelenlegi kutatási keretprogramjában bevezetett új, Európa gazdasági versenyképességét erősítő eszközökkel és fogalmakkal is. Ezek mindenekelőtt a hálózatépítést, illetve az ismeretek kritikus tömegének összegyűjtését segítik, integrálva az innovációs lánc valamennyi elemét. A versenyképességi pólusok ugyanilyen funkciót tölthetnek be, biztosítva az egymással összefüggő **fejlesztések összhangját**, és ezzel a források **koncentrált és hatékony felhasználását**.

A program a RIS 2. elkészítésének időszakában (2006) várhatóan már konkrétan is megfogalmazódik, így azt a stratégia kimunkálásánál figyelembe kell venni, például a RIS 2. intézkedés-rendszerének meghatározása során, annak érdekében, hogy minél nagyobb mértékű szinergia valósulhasson meg. Az ezzel kapcsolatos igények hangsúlyozása elengedhetetlen annak érdekében, hogy a versenyképességi pólusok fejlődése országos szinten is támogatást kapjon, és hozzájáruljon a RIS, illetve a Régió stratégiájának megvalósulásához.

Hasonlóan fontos megemlíteni azokat a lépéseket, amelyek kormányzati szinten történnek a Régió, illetve az ország innovációs potenciáljának nagyobb mértékű kihasználására. Példaként megemlíthető az Európai Technológiai Intézet magyarországi létrehozására irányuló törekvés, vagy az Európai Spalációs Neutronforrás projekt. E projekteknek a színtere lehetne a Közép-magyarországi régió, ebben az esetben a RIS 2. elkészítésekor tervezni kell az ilyen típusú **nagyprojektek elindításához szükséges lépések** megtételét. Ezek a fejlesztések hatalmas lendületet adnának nem csak a Régió, hanem az ország gazdaságának is.

VII Felhasznált irodalom

1. A Bizottság közleménye – A tudás Európai Kutatási Térségek (EKT) építése a növekedés érdekében – Brüsszel, 2005.04.06. - COM(2005) 118 végleges, Az Európai Közösségek Bizottsága
2. A Közép-Magyarországi Régió Innovációs Stratégiája és Akcióterve, 2004. július
3. A Közép-Magyarországi Régió Operatív Programja (KROP) 2004-2006, Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács, 2004
4. A lisszaboni folyamat reformja, Gazdasági és Közlekedési Minisztérium, 2005. február, <http://www.gkm.gov.hu>
5. A regionális innovációs rendszer kialakítása, Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal, 2004. április
6. Célok és eszközök a sikeres Magyarországért, Magyarország Fejlesztéspolitikai teendői, munkaanyag 2005. június 29.
7. Cohesion Policy in Support of Growth and Jobs: Community Strategic Guidelines, 2007-2013
8. Közép-Magyarországi Régió Stratégiai Terve 2007-2013, „A Kreatív Régió”, Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács, 2005. március
9. Országos Területfejlesztési Konceptió, Munkaverzió, Magyar Terület- és Regionális Fejlesztési Hivatal, 2005. június
10. Raffay Zoltán: A tudásalapú regionális fejlesztési politika elemei, NKTH Integrációs és Fejlesztéspolitikai Munkacsoport, Regionális politikai témacsoport, 2004. március
11. Tegyük sikeressé Magyarországot, Új távlatok hazánk előtt, Nemzeti Fejlesztési Hivatal, 2005. június
12. Varga Attila: Regionális Innovációs Politika: amerikai tapasztalatok és magyarországi lehetőségek, Magyar Tudomány, 2005/7.

Függelék tartalma

1. A keresleti és kínálati oldal felmérésének módszertana
2. A GVOP Kutatás-fejlesztés, innováció prioritásának pályázatainak részletes leírása
3. A Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal által meghirdetett pályázati programok részletes leírása
4. A Közép-magyarországi régióban megalakult regionális egyetemi tudásközpontok
5. Az INNOREG Közép-Magyarországi Regionális Innovációs Ügynökségért Konzorcium pozícionálása
6. A statisztikai adatok táblázatai
7. A Nemzeti Inkubátor és Magvető Tőke Program
8. Kezdeményezések a Kapcsolatrendszerek fejlesztése című pilot projekt megvalósítására
9. A 2007-2013-as tervezési időszakra vonatkozó célok és irányelvek